

**SKONSOLIDOWANE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE**

**BEYOND
THE PROFIT**

**ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 ROKU
DO 31 GRUDNIA 2017 ROKU**

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE	2
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	2
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DOCHODÓW	3
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	5
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	7
DODATKOWE INFORMACJE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	8
1. Informacje ogólne.....	8
2. Podstawa sporządzenia oraz zasady rachunkowości	10
3. Segmenty operacyjne	31
4. Wartość firmy	34
5. Wartości niematerialne	36
6. Rzeczowe aktywa trwałe.....	38
7. Aktywa w leasingu	40
8. Nieruchomości inwestycyjne	41
9. Aktywa oraz zobowiązania finansowe	42
10. Aktywa oraz rezerwa na podatek odroczony.....	49
11. Zapasy.....	52
12. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	52
13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	53
14. Kapitał własny.....	54
15. Świadczenia pracownicze	56
16. Pozostałe rezerwy.....	59
17. Pozostałe zobowiązania długoterminowe	60
18. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	61
19. Rozliczenia międzyokresowe	61
20. Przychody operacyjne.....	62
21. Koszty operacyjne.....	62
22. Pozostałe przychody operacyjne oraz pozostałe koszty operacyjne.....	63
23. Przychody i koszty finansowe	64
24. Podatek dochodowy	65
25. Zysk na akcję i wypłacone dywidendy.....	66
26. Zabezpieczenia spłaty zobowiązań	67
27. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	68
28. Sprawy sądowe.....	68
29. Ryzyko dotyczące instrumentów finansowych	69
30. Zarządzanie kapitałem	74
31. Pozostałe informacje	75
32. Zdarzenia po dniu bilansowym	76
33. Zatwierdzenie do publikacji	77

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

AKTYWA	Nota	31.12.2017	31.12.2016
Wartość firmy	4	31 826	34 616
Wartości niematerialne	5	46 655	44 098
Rzeczowe aktywa trwałe	6	327 433	295 390
Nieruchomości inwestycyjne	8	9 065	9 129
Należności i pożyczki	9.2	1 215	328
Pochodne instrumenty finansowe		0	0
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	9.4	105	105
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	19	4	884
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	10	4 655	4 054
Aktywa trwałe razem		420 958	388 604
Zapasy	11	106 728	87 002
Należności handlowe oraz pozostałe należności	9.12, 12	117 890	98 186
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		849	1 605
Pożyczki krótkoterminowe	9.2	480	735
Pochodne instrumenty finansowe	9.3	2 424	286
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe		0	0
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	19	2 702	1 565
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	13	41 365	43 816
Aktywa obrotowe razem		272 438	233 195
AKTYWA RAZEM		693 396	621 799

PASYWA	Nota	31.12.2017	31.12.2016
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej			
Kapitał podstawowy	14.1	1 335	1 335
Akcje własne (-)		0	0
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	14.2	164 211	164 211
Pozostałe kapitały	14.3	2 688	-1 473
Zyski zatrzymane:		230 841	224 041
- wynik roku bieżącego		41 624	44 891
- zysk (strata) z lat ubiegłych		189 217	179 150
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		399 075	388 114
Udziały niedające kontroli	14.4	19 046	21 272
Kapitał własny razem		418 121	409 386
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	9.5	55 020	44 578
Leasing finansowy	7	19 827	10 584
Pochodne instrumenty finansowe		0	0
Pozostałe zobowiązania	17	34	3 896
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	10	25 296	24 653
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	15.2	10 550	10 667
Pozostałe rezerwy długoterminowe		0	0
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	19	3 506	3 437
Zobowiązania długoterminowe razem		114 233	97 815
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	18	78 286	58 445
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		522	1 092
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	9.5	49 304	28 969
Leasing finansowy	7	8 446	4 435
Pochodne instrumenty finansowe	9.3	0	335
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	15.2	19 713	17 036
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	16	1 331	836
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	19	3 440	3 450
Zobowiązania krótkoterminowe razem		161 042	114 598
Zobowiązania razem		275 275	212 413
PASYWA RAZEM		693 396	621 799

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DOCHODÓW

	Nota	01.01.- 31.12.2017	01.01.- 31.12.2016
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży	3, 20	617 482	568 251
Przychody ze sprzedaży produktów		557 172	509 182
Przychody ze sprzedaży usług		18 804	15 153
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		41 506	43 916
Koszt własny sprzedaży	21	488 930	435 616
Koszt sprzedanych produktów		440 972	389 749
Koszt sprzedanych usług		16 934	14 697
Koszt sprzedanych towarów i materiałów		31 024	31 170
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		128 552	132 635
Koszty sprzedaży	21	28 154	28 891
Koszty ogólnego zarządu	21	42 428	41 435
Pozostałe przychody operacyjne	22.1	7 661	2 203
Pozostałe koszty operacyjne	22.2	9 763	8 053
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		55 868	56 459
Przychody finansowe	23.1	2 165	2 301
Koszty finansowe	23.2	9 142	3 513
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		48 891	55 247
Podatek dochodowy	24	7 813	10 240
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		41 078	45 007
Działalność zaniechana			
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej		0	0
Zysk (strata) netto		41 078	45 007
Zysk (strata) netto przypadający:			
- akcjonariuszom jednostki dominującej		41 624	44 891
- akcjonariuszom niekontrolującym		-546	116

ZYSK (STRATA) NETTO NA JEDNĄ AKCJĘ ZWYKŁĄ

Dane w PLN	2017	2016
Z działalności kontynuowanej		
- podstawowy	6,23	6,72
- rozwodniony	6,23	6,72
Z działalności zaniechanej		
- podstawowy	0,00	0,00
- rozwodniony	0,00	0,00

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Zysk (strata) netto	41 078	45 007
Inne całkowite dochody		
Inne całkowite dochody, które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków	4 550	-975
Przeszacowanie rzeczowych aktywów trwałych	0	0
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	0	0
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	5 433	-1 229
Udział w innych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	0	0
Podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów, które mogą być przeniesione do wyniku	-883	254
Inne całkowite dochody, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty	-128	-653
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	-139	-658
Podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach	11	5
Inne całkowite dochody po opodatkowaniu	4 422	-1 628
Całkowite dochody	45 500	43 379
Całkowite dochody przypadające:		
- akcjonariuszom jednostki dominującej	45 785	43 418
- akcjonariuszom niekontrolującym	-285	-39

SKONSOLIDOWANE ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

Zmiany w kapitale własnym w okresie od 01.01. do 31.12.2017 roku

	Kapitał podstawowy	Akcje własne (-)	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	Zyski zatrzymane	Razem kapitał przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	Udziały niedające kontroli	Kapitał własny razem
Saldo na początek okresu	1 335	0	164 211	-1 473	224 041	388 114	21 272	409 386
Emisja akcji	0	0	0	0	0	0	0	0
Nabycie akcji własnych	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmiana struktury grupy kapitałowej - transakcje z mniejszością	0	0	0	0	-104	-104	-1 723	-1 827
Dywidendy	0	0	0	0	-34 720	-34 720	-218	-34 938
Inne zmiany	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem transakcje z właścicielami	0	0	0	0	-34 824	-34 824	-1 941	-36 765
Zysk (strata) netto	0	0	0	0	41 624	41 624	-546	41 078
Inne całkowite dochody po opodatkowaniu	0	0	0	4 161	0	4 161	261	4 422
Razem całkowite dochody	0	0	0	4 161	41 624	45 785	-285	45 500
Saldo na koniec okresu	1 335	0	164 211	2 688	230 841	399 075	19 046	418 121

Zmiany w kapitale własnym w okresie od 01.01. do 31.12.2016 roku

	Kapitał podstawowy	Akcje własne (-)	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	Zyski zatrzymane	Razem kapitał przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	Udziały niedające kontroli	Kapitał własny razem
Saldo na początek okresu	1 335	0	164 211	682	178 963	345 191	20 502	365 693
Zmiana polityki rachunkowości	0	0	0	0	0	0	0	0
Korekty błędów oraz końcowe rozliczenie nabycia	0	0	0	0	-1 497	-1 497	2 922	1 425
Saldo na początek okresu po korektach	1 335	0	164 211	682	177 466	343 694	23 424	367 118
Inne zmiany	0	0	0	-682	0	-682	0	-682
Emisja opcji na akcje	0	0	0	0	0	0	0	0
Nabycie akcji własnych	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmiana struktury grupy kapitałowej - transakcje z mniejszością	0	0	0	0	1 684	1 684	-2 113	-429
Dywidendy	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem transakcje z właścicielami	0	0	0	-682	1 684	1 002	-2 113	-1 111
Zysk (strata) netto	0	0	0	0	44 891	44 891	116	45 007
Inne całkowite dochody po opodatkowaniu	0	0	0	-1 473	0	-1 473	-155	-1 628
Razem całkowite dochody	0	0	0	-1 473	44 891	43 418	-39	43 379
Saldo na koniec okresu	1 335	0	164 211	-1 473	224 041	388 114	21 272	409 386

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	01.01.- 31.12.2017	01.01.- 31.12.2016
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	48 891	55 247
Korekty:		
Amortyzacja i odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe	24 841	21 994
Amortyzacja i odpisy aktualizujące wartości niematerialne	2 038	1 531
Zmiana wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych	10	0
Zmiana wartości godziwej aktywów (zobowiązań) finansowych wycenianych przez wynik	0	0
Wycena i realizacja instrumentów zabezpieczających	2 144	-33
Odpisy aktualizujące aktywa finansowe	416	0
Zysk (strata) ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych	-10	-83
Zysk (strata) ze sprzedaży aktywów finansowych (innych niż instrumenty pochodne)	-133	0
Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	-406	558
Koszty odsetek	2 079	1 569
Przychody z odsetek	-786	-368
Transakcje z mniejszością	-150	-1 997
Odpis aktualizujący wartość firmy	2 790	3 500
Inne korekty	0	0
Korekty razem:	32 833	26 671
Zmiana stanu zapasów	-19 726	-8 235
Zmiana stanu należności	-20 591	6 266
Zmiana stanu zobowiązań	18 736	-8 200
Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych	2 857	3 826
Zmiana kapitału obrotowego	-18 724	-6 343
Zapłacony podatek dochodowy	-8 288	-14 187
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	54 712	61 388
Wydatki na nabycie wartości niematerialnych	-4 595	-4 121
Wpływy ze sprzedaży wartości niematerialnych	0	0
Wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych	-45 281	-27 980
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	0	120
Wpływy ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych	64	312
Wydatki netto na nabycie jednostek zależnych	0	0
Wpływy netto ze sprzedaży jednostek zależnych	0	0
Otrzymane spłaty pożyczek udzielonych	0	1 770
Pożyczki udzielone	0	0
Wydatki na nabycie pozostałych aktywów finansowych	0	0
Wpływy ze sprzedaży pozostałych aktywów finansowych	133	0
Wpływy z otrzymanych dotacji	0	0
Otrzymane odsetki	786	368
Otrzymane dywidendy	0	0
Inne wpływy (wydatki) z działalności inwestycyjnej	-161	-587
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-49 054	-30 118
Wpływy netto z tytułu emisji akcji	0	0
Nabycie akcji własnych przez jednostki zależne	0	-929
Wydatki z tytułu zmian udziału w jednostkach zależnych, które nie prowadzą do utraty	-1 858	0
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek	57 289	13 504
Spłaty kredytów i pożyczek	-26 512	-13 884
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	-7 884	-2 347
Odsetki zapłacone	-2 079	-1 569
Dywidendy wypłacone	-34 938	0
Wpływy z otrzymanych dotacji	0	0
Inne wpływy (wydatki) z działalności finansowej	7 923	0
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	-8 059	-5 225
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów bez różnic kursowych	-2 401	26 045
Zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów z tytułu różnic kursowych	-50	-558
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	-2 451	25 487
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	43 816	18 329
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	41 365	43 816

DODATKOWE INFORMACJE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Informacje ogólne

a) Informacje o jednostce dominującej

Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Mangata Holding S.A. [dalej zwana „Grupą Kapitałową”, „Grupą”] jest Mangata Holding S.A. [dalej zwana „Spółką dominującą”, „Emitentem”].

Mangata Holding S.A. została utworzona na podstawie aktu notarialnego z dnia 1 grudnia 1990 roku (Rep. A. 1453/90). Spółka dominująca została wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym w Bielsku – Białej Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000084847. Spółce dominującej nadano numer statystyczny REGON 890501767.

Akcje Spółki dominującej są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

Siedziba Spółki dominującej mieści się przy ul. Cechowej 6/8 w Bielsku-Białej.

Czas trwania Spółki dominującej jest nieoznaczony.

Spółka dominująca wraz z jej jednostkami zależnymi tworzy Grupę Kapitałową Mangata Holding S.A.

b) Skład Zarządu Spółki dominującej

W skład Zarządu Spółki dominującej na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji wchodził:

- Leszek Jurasz – Prezes Zarządu
- Kazimierz Przetomski – Wiceprezes Zarządu

W 2017 roku, jak i do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji, nie miały miejsca zmiany w składzie Zarządu Spółki dominującej. W dniu 27 lutego 2018 roku Rada Nadzorcza Mangata Holding S.A. podjęła uchwałę o zmianie funkcji pełnionej przez Pana Kazimierza Przetomskiego z Członka Zarządu na Wiceprezesa Zarządu Spółki dominującej.

c) Skład Rady Nadzorczej Spółki dominującej

W skład Rady Nadzorczej Spółki na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji wchodził:

- Michał Zawisza – Przewodniczący Rady Nadzorczej
- Tomasz Jurczyk – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej
- Jan Jurczyk – Sekretarz Rady Nadzorczej
- Zbigniew Rogóż – Członek Rady Nadzorczej
- Zygmunt Mrożek – Członek Rady Nadzorczej
- Marcin Knieć – Członek Rady Nadzorczej

W dniu 19 października 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Mangata Holding S.A. powołało do Rady Nadzorczej Spółki Pana Marcina Kniecia (Knieć).

Rada Nadzorca Mangata Holding na posiedzeniu w dniu 19 października 2017 podjęła uchwałę w przedmiocie powołania następujących Członków Komitetu Audytu:

- Marcina Kniecia (Knieć)
- Zbigniewa Rogóża
- Michała Zawiszę

Komitet Audytu Mangata Holding S.A. w powyższym składzie spełnia kryteria określone przez ustawę o biegłych rewidentach, firmach audytorskich i nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1089 z późn. zm.).

d) Charakter działalności Grupy

Podstawowym przedmiotem działalności spółek Grupy Kapitałowej jest:

- produkcja armatury,
- produkcja odlewów,
- produkcja elementów złącznych,
- produkcja podzespołów dla motoryzacji,
- komponenty dla przemysłu maszynowego,
- automatyka przemysłowa.

Szerszy opis działalności prowadzonej przez Grupę Kapitałową został przedstawiony w notce dotyczącej segmentów operacyjnych.

e) Informacje o Grupie Kapitałowej

Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy Kapitałowej została objęta Spółka dominująca oraz następujące spółki zależne:

Nazwa spółki zależnej	Siedziba	Udział Grupy w kapitale na 31.12.2017	Udział Grupy w kapitale na 31.12.2016
Śrubena Unia S.A.	ul. Grunwaldzka 5, 34-300 Żywiec	100,00%	100,00%
MCS Sp. z o.o.	ul. Strażacka 43, 44-240 Żory	100,00%	100,00%
Armak S.A.	ul. Swobodna 9, 41-200 Sosnowiec	n/d	98,83%
ZETKAMA R&D Sp. z o.o.	ul. 3 Maja 12, 57-410 Ścinawka Średnia	100,00%	100,00%
Masterform Sp. z o.o.	ul. Mikulicza 6a, 41-200 Świebodzice	75,00%	75,00%
Kuźnia Polska S.A.	ul. Górecka 32, 43-430 Skoczów	95,80%	95,09%
ZETKAMA Nieruchomości Sp. z o.o.	ul. Cechowa 6/8 43-300 Bielsko-Biała	100,00%	100,00%
Techmadex S.A.	ul. Migdałowa 91, 02-796 Warszawa	51,02%	51,02%
GP Energia Sp. z o.o.*	ul. Pułaskiego 26C/2, Białystok	45,92%	45,92%
Siskin 5 Sp. z o.o. S.K.A.	ul. Swobodna 9, 41-200 Sosnowiec	n/d	100,00%
Mangata Nieruchomości Sp. z o.o.	ul. Cechowa 6/8 43-300 Bielsko-Biała	100,00%	100,00%
ZETKAMA Sp. z o.o.	ul. 3 Maja 12, 57-410 Ścinawka Średnia	100,00%	100,00%

* Techmadex S.A. (spółka zależna Emitenta) posiada 90% udziałów w GP Energia Sp. z o.o.

Czas trwania Spółki dominującej oraz wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jednostek objętych konsolidacją jest nieoznaczony.

f) Zmiany w składzie Grupie Kapitałowej

- W dniu 5 stycznia 2017 roku właściwy sąd rejestrowy zarejestrował połączenie spółek: Zetkama Nieruchomości Sp. z o.o. (Spółka Przejmująca) oraz Siskin 5 spółka z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A. (Spółka Przejmowana). Celem połączenia tych spółek była optymalizacja zarówno ich struktury majątkowo-finansowej, jak i optymalizacja struktury Grupy Kapitałowej.
- W dniu 24 stycznia 2017 roku właściwy sąd rejestrowy zarejestrował zmianę nazwy i siedziby spółki Siskin 5 Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu na Mangata Nieruchomości Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej.
- W dniu 17 lutego 2017 roku właściwy sąd rejestrowy zarejestrował zmianę nazwy spółki z Masterform Grupa Zetkama Sp. z o.o. na Masterform Sp. z o.o.
- W dniu 30 stycznia 2017 roku właściwy sąd rejestrowy zarejestrował przekształcenie Armak Sp. z o.o. w Armak Spółka akcyjna. W dniu 6 marca 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Armak S.A. podjęło uchwałę w sprawie przymusowego wykupu akcji będących w posiadaniu akcjonariuszy mniejszościowych. W dniu 22 marca 2017 roku Mangata Holding S.A. uregulowała całość ceny wykupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych, przez co stała się jedynym akcjonariuszem Armak S.A.
- W dniu 6 kwietnia 2017 roku Zarządy Armak S.A. (Spółka Przejmowana) i Zetkama sp. z o.o. (Spółka Przejmująca) przyjęły plan połączenia, który został opublikowany na stronach internetowych Spółek. W dniu 11 maja 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Armak S.A. oraz Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Zetkama sp. z o.o. podjęły uchwały o połączeniu spółek w drodze przejęcia Armak S.A. przez Zetkama sp. z o.o. W dniu 22 czerwca 2017 roku właściwy sąd rejestrowy zarejestrował połączenie spółek Zetkama Sp. z o.o. z Armak S.A. W wyniku połączenia kapitał zakładowy Zetkama Sp. z o.o. został podwyższony z kwoty 60.000 tys. PLN do kwoty 77.900 tys. PLN. Wszystkie nowoutworzone udziały zostały objęte przez Mangata Holding S.A.
- W dniu 18 maja 2017 roku Techmadex S.A. zawarł umowę sprzedaży wszystkich posiadanych udziałów w spółce Predictive Service Europe Sp. z o.o., stanowiących 25% udziału w kapitale zakładowym tej spółki, na rzecz Predictive Service LLC (większościowy udziałowiec Predictive Service Europe Sp. z o.o.) za cenę 35 tys. USD.
- W dniu 22 sierpnia 2017 roku Mangata Holding S.A. wykupiła część akcji Kuźni Polskiej S.A. (spółka zależna Emitenta) będąca w posiadaniu akcjonariuszy mniejszościowych za łączną cenę 1.459 tys. PLN. W rezultacie tej transakcji udział Emitenta w strukturze własności Kuźni Polskiej S.A. wzrósł z 95,09% do 95,80%.

2. Podstawa sporządzenia oraz zasady rachunkowości

a) Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (dalej „MSSF”), zatwierdzonymi przez Unię Europejską, obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Walutą funkcjonalną Spółki dominującej oraz walutą prezentacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski, a wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej).

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki wchodzące w skład Grupy.

Profesjonalny osąd oraz szacunki księgowe

Sporządzanie sprawozdań finansowych zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE, wymaga dokonywania szacunków księgowych i przyjmowania założeń w odniesieniu do przyszłych zdarzeń oraz źródeł niepewności występujących na dzień bilansowy. Szacunki i założenia wpływają na ryzyko ewentualnej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Przyjęte założenia zostały opisane w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy i obejmują w szczególności następujące kwestie:

- utrata wartości firmy oraz innych aktywów (w tym należności i zapasów),
- wysokość stosowanych stawek amortyzacyjnych środków trwałych oraz wartości niematerialnych,
- możliwość realizacji aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego,
- wycena rezerw,
- klasyfikacja umów leasingowych.

W roku 2017 nie miały miejsca istotne zmiany dotyczące obszarów i metod przyjmowanych założeń. Założenia biznesowe i makroekonomiczne będące podstawą szacunków są aktualizowane na bieżąco, w zależności od zmian otoczenia jednostki oraz planów i prognoz biznesowych. Wybrane założenia przyjęte do testów na utratę wartości firmy zostały przedstawione w odpowiedniej nocie do niniejszego sprawozdania.

Ustalenie zobowiązań podatkowych może wymagać istotnego osądu, w tym dotyczącego transakcji już zaistniałych. Od 15 lipca 2016 roku Ordynacja Podatkowa uwzględniła postanowienia Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR), która ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia opodatkowania. Klauzulę GAAR należy stosować tak w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie, jak i do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane.

b) Zmiany standardów lub interpretacji

Wpływ MSSF 9 na przyszłe sprawozdania Grupy

Standard MSSF 9 „Instrumenty finansowe” zastępuje MSR 39. Nowy standard wprowadza zmienione wytyczne dotyczące klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych, utraty wartości oraz rachunkowości zabezpieczeń. W momencie początkowego ujęcia aktywa finansowe będą klasyfikowane do jednej z następujących kategorii:

- aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Ponadto standard wprowadza również nowe podejście do szacowania utraty wartości w oparciu o model straty oczekiwanej oraz zmienione, uproszczone wytyczne w zakresie stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Grupa szacuje, że zastosowanie nowych wytycznych nie wpłynie istotnie na sposób wyceny instrumentów finansowych. Nowy standard wpłynie na wycenę aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które dotychczas wyceniano po cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości. Zgodnie z nowym standardem, aktywa te powinny zostać wycenione w wartości godziwej. Wartość tych aktywów

w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 105 tys. PLN i według szacunków Grupy wartość ta nie różni się istotnie od ich wartości godziwej.

Zgodnie z szacunkami Grupy, zastosowanie nowego modelu szacunku utraty wartości (model straty oczekiwanej) nie powinno mieć istotnego wpływu na poziom odpisów aktualizujących oszacowanych zgodnie z dotychczas obowiązującym podejściem.

Zmiany dotyczące rachunkowości zabezpieczeń, według szacunków Grupy, nie powinny mieć istotnego wpływu na stosowaną dotychczas politykę zabezpieczeń. Aktualne powiązania zabezpieczające nie ulegną zmianom i w ocenie Grupy, dotychczas stosowana polityka zabezpieczeń może być kontynuowana.

Wpływ MSSF 15 na przyszłe sprawozdania Grupy

Standard MSSF 15 „Przychody z tytułu umów z klientami” zastępuje MSR 18 „Przychody”, MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” a także powiązane z nimi interpretacje. MSSF 15 wprowadza między innymi pięciostopniowy model ujmowania przychodów, który będzie oparty o identyfikację odrębnych obowiązków świadczenia oraz alokację przychodów z transakcji do poszczególnych obowiązków świadczenia, a przychody ujmowane będą w wysokości ceny transakcyjnej. Standard wprowadza również nowe ujawnienia w sprawozdaniach finansowych.

Na podstawie przeprowadzonych dotychczas analiz Grupa oczekuje, że nowe regulacje w zakresie ujmowania przychodów nie będą mieć istotnego wpływu na moment ujęcia oraz wartość przychodów prezentowanych w przyszłych skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych Grupy. Również zakres ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy nie powinien ulec istotnym zmianom. Standard ten będzie mieć wpływ na sposób prezentacji rezerw na upusty i rabaty udzielane przez Spółki Grupy swoim odbiorcom – pozycje te będą prezentowane w pozycji „Zobowiązania handlowe oraz pozostałe” zamiast w pozycji „Pozostałe rezerwy”.

Wpływ MSSF 16 na przyszłe sprawozdania Grupy

Standard ten zastępuje MSR 17 „Leasing” oraz interpretacje odnoszące się do tego standardu. Według nowego standardu, praktycznie wszystkie umowy spełniające definicje leasingu będą ujmowane co do zasady jak obecny leasing finansowy. Nowy standard wpłynie na wzrost wartości niefinansowych aktywów trwałych oraz zobowiązań finansowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz na zmniejszenie kosztów operacyjnych (innych niż amortyzacja), wzrost kosztów amortyzacji oraz kosztów finansowych wykazanych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Grupa jest obecnie w trakcie przeprowadzania analiz wpływu nowego standardu na przyszłe skonsolidowane sprawozdania finansowe.

Efekt zastosowania nowych standardów rachunkowości i zmian polityki rachunkowości

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2017 roku są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2016 roku.

Zmiany do istniejących standardów zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym Grupy za 2017 rok

Następujące zmiany do istniejących standardów oraz interpretacja wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE wchodzi w życie po raz pierwszy w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za 2017 rok:

- **Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”** – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień – zatwierdzone w UE w dniu 6 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie).
- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** – Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat – zatwierdzone w UE w dniu 6 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie). Zmiany do MSR 12 wyjaśniają sposób wykazywania aktywów z tytułu odroczonego podatku w związku z instrumentami dłużnymi wycenianymi w wartości godziwej.
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (zmiany do MSSF 12 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie).

Wyżej wymienione zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdania finansowe Grupy za 2017 rok.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe, następujące nowe standardy zostały wydane przez RMSR i zatwierdzone do stosowania w UE, przy czym nie weszły jeszcze w życie:

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** został wydany przez RMSR w dniu 24 lipca 2014 roku i jest standardem zastępującym MSR 39 „Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena”.

MSSF 9 określa wymogi w zakresie ujmowania i wyceny, utraty wartości, zaprzestania ujmowania oraz rachunkowości zabezpieczeń.

Klasyfikacja i wycena - MSSF 9 wprowadza nowe podejście do klasyfikacji aktywów finansowych, która uzależniona jest od charakterystyki przepływów pieniężnych oraz modelu biznesowego związanymi z danymi aktywami. Takie jednolite podejście oparte na zasadach zastępuje istniejące wymagania oparte na regulach zgodnie z MSR 39. Nowy model skutkuje również ujednoczeniem modelu utraty wartości w stosunku do wszystkich instrumentów finansowych.

Utrata wartości - MSSF 9 wprowadza nowy model utraty wartości ustalonej w oparciu o oczekiwane straty, który wymaga bieżącego uznawania oczekiwanych strat kredytowych. W szczególności, nowy standard wymaga, aby jednostki ujmowały oczekiwane straty kredytowe w momencie, kiedy instrumenty finansowe są ujmowane po raz pierwszy oraz ujmowały wszelkie oczekiwane straty z całego okresu życia instrumentów w szybszy niż dotychczas sposób.

Rachunkowość zabezpieczeń - MSSF 9 wprowadza zmodyfikowany model rachunkowości zabezpieczeń, z rozszerzonymi wymaganiami ujawnień o działalności zarządzania ryzykiem. Nowy model stanowi znaczącą zmianę rachunkowości zabezpieczeń, która ma na celu dostosowanie zasad rachunkowości do praktycznej działalności zarządzania ryzykiem.

Własne ryzyko kredytowe - MSSF 9 usuwa zmienność wyniku finansowego, powodowaną przez zmiany ryzyka kredytowego zobowiązań wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej. Ta zmiana oznacza, że zyski na zobowiązaniach spowodowane pogorszeniem własnego ryzyka kredytowego jednostki nie są ujmowane w rachunku zysków i strat.

- **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** został wydany przez RMSR w dniu 28 maja 2014 roku (z dniem 11 września 2015 roku RMSR odroczyła datę wejścia w życie MSSF 15 na 1 stycznia 2018 roku a z dniem 12 kwietnia 2016 roku RMSR doprecyzowała ten standard). Standard ten określa, w jaki sposób i kiedy ujmuje się przychody, jak i wymaga dostarczenia bardziej szczegółowych ujawnień. Standard zastępuje MSR 18 „Przychody”, MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” oraz wiele interpretacji związanych z ujmowaniem przychodów. Standard ma zastosowanie do prawie wszystkich umów z klientami (główne wyjątki dotyczą umów leasingowych, instrumentów finansowych oraz umów ubezpieczeniowych). Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w taki sposób, aby odzwierciedlić transfer towarów lub usług na rzecz klientów oraz w takiej kwocie, które odzwierciedla wysokość wynagrodzenia (tj. płatność), do którego spółka spodziewa się uzyskać prawo w zamian za towary lub usługi. Standard dostarcza również wytyczne ujmowania transakcji, które nie były szczegółowo regulowane przez dotychczasowe standardy (np. przychody z usług czy modyfikacje umów) jak i dostarcza obszerniejsze wyjaśnienia na temat ujmowania umów wieloelementowych.

- **MSSF 16 „Leasing”** został wydany przez RMSR w dniu 13 stycznia 2016 roku. Zgodnie z MSSF 16 leasingobiorca ujmuje prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania składnika aktywów jest traktowane podobnie jak inne aktywa niefinansowe i odpowiednio amortyzowane. Zobowiązania z tytułu leasingu wycenia się początkowo w wartości bieżącej opłat leasingowych płatnych w okresie leasingu, zdyskontowanej o stopę zawartą w leasingu, jeżeli jej ustalenie nie jest trudne. Jeżeli nie można łatwo określić tej stopy, leasingobiorca stosuje krańcową stopę procentową. W odniesieniu do klasyfikacji leasingu u leasingodawców, przeprowadza się ją tak samo jak zgodnie z MSR 17 – tj. jako leasing operacyjny lub finansowy. U leasingodawcy leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania odnośnych aktywów. W przeciwnym przypadku leasing jest klasyfikowany jako leasing operacyjny. W leasingu finansowym leasingodawca rozpoznaje przychody finansowe przez okres leasingu, w oparciu o stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji netto. Leasingodawca ujmuje płatności leasingu operacyjnego w przychody liniowo lub w inny systematyczny sposób, jeśli lepiej odzwierciedla wzór otrzymywania korzyści z wykorzystania odnośnych aktywów.

- **Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** – Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Instrumenty ubezpieczeniowe” – zatwierdzone w UE w dniu 3 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie lub w momencie zastosowania MSSF 9 „Instrumenty finansowe” po raz pierwszy),

- **Zmiany do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** – Wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” – zatwierdzone w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (zmiany do MSSF 1 i MSR 28 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów, zmian do standardów oraz nowej interpretacji, które według stanu na dzień publikacji sprawozdania finansowego nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE (poniższe daty wejścia w życie odnoszą się do standardów w wersji pełnej):

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 2 „Płatności na bazie akcji”** – Klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),
- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** – Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie), Zmiany wymagają, aby po zmianie planu zastosować zaktualizowane założenia do wyceny w celu ustalenia bieżących kosztów usług i odsetek netto za pozostałą część okresu sprawozdawczego.
- **Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).
- **Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne”** – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015-2017)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- **Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”** (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),

- **Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”** (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).

Według szacunków Grupy, wyżej wymienione nowe standardy, zmiany do istniejących standardów oraz interpretacja nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

Nadal poza regulacjami zatwierdzonymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

Według szacunków Grupy, zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte do stosowania na dzień bilansowy.

c) Zasady rachunkowości

Segmenty operacyjne

Przy wyodrębnianiu segmentów operacyjnych Zarząd Spółki dominującej kieruje się liniami produktowymi, które reprezentują główne wyroby oraz usługi dostarczane przez Grupę. Każdy z segmentów jest zarządzany odrębnie w ramach danej linii produktowej, z uwagi na specyfikę wytwarzanych wyrobów oraz świadczonych usług wymagających odmiennych technologii, zasobów oraz podejścia do realizacji.

Zgodnie z MSSF 8 wyniki segmentów operacyjnych wynikają z wewnętrznych raportów weryfikowanych okresowo przez Zarząd Spółki dominującej (główny organ decyzyjny w Grupie Kapitałowej). Zarząd Spółki dominującej analizuje wyniki segmentów operacyjnych na poziomie zysku (straty) z działalności operacyjnej. Pomiar wyników segmentów operacyjnych stosowany w kalkulacjach zarządczych zbieżny jest z zasadami rachunkowości zastosowanymi przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Przychody ze sprzedaży wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z dochodów nie różnią się od przychodów prezentowanych w ramach segmentów operacyjnych, za wyjątkiem przychodów nie przypisanych do segmentów (jeżeli występują) oraz wyłączeń konsolidacyjnych dotyczących transakcji pomiędzy segmentami.

Konsolidacja

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Spółki dominującej oraz sprawozdania finansowe spółek, nad którymi Grupa sprawuje kontrolę. Przez kontrolę rozumie się zdolność wpływania na politykę finansową i operacyjną spółki zależnej w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności.

Sprawozdania finansowe Spółki dominującej oraz spółek zależnych objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, sporządza się na ten sam dzień bilansowy tj. na 31 grudnia. W przypadkach, gdy jest to konieczne, w sprawozdaniach finansowych spółek zależnych dokonuje się korekt mających na celu ujednoczenie zasad rachunkowości stosowanych przez spółkę z zasadami stosowanymi przez Grupę Kapitałową.

Wyłączeniu z obowiązku konsolidacji mogą podlegać spółki, których sprawozdania finansowe są nieistotne z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Spółka zależna jest również wyłączona z konsolidacji, jeżeli została nabyta i jest posiadana wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży w bliskiej przyszłości. Inwestycje w spółkach zależnych zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży ujmuje się zgodnie z MSSF 5.

Spółki zależne obejmowane są konsolidacją metodą pełną.

Metoda konsolidacji pełnej polega na łączeniu sprawozdań finansowych Spółki dominującej oraz spółek zależnych poprzez zsumowanie, w pełnej wartości, poszczególnych pozycji aktywów, zobowiązań, kapitału własnego, przychodów oraz kosztów. W celu zaprezentowania Grupy Kapitałowej w taki sposób, jak gdyby stanowiła ona pojedynczą jednostkę gospodarczą dokonuje się następujących wyłączeń:

- na moment nabycia kontroli wartość bilansowa inwestycji w spółkę zależną wyłączana jest z tą częścią kapitału własnego spółki zależnej, która odpowiada udziałowi Spółki dominującej i ujmowana jest wartość firmy lub zysk zgodnie z MSSF 3,
- określane są i prezentowane oddzielnie udziały niedające kontroli,
- salda rozliczeń między spółkami Grupy Kapitałowej i transakcje (przychody, koszty, dywidendy) wyłącza się w całości,
- wyłączeniu podlegają zyski i straty z tytułu transakcji zawieranych wewnątrz Grupy Kapitałowej, które są ujęte w wartości bilansowej aktywów takich jak zapasy i środki trwałe. Straty z tytułu transakcji wewnątrz Grupy analizowane są pod kątem utraty wartości aktywów z perspektywy Grupy,
- ujmuje się podatek odroczony z tytułu różnic przejściowych wynikających z wyłączenia zysków i strat osiągniętych na transakcjach zawartych wewnątrz Grupy Kapitałowej.

Udziały niedające kontroli wykazywane są w odrębnej pozycji kapitałów własnych i obejmują tę część aktywów netto spółek zależnych, które przypadają na podmioty inne niż spółki Grupy Kapitałowej.

Transakcje z posiadaczami udziałów niedających kontroli, które nie skutkują utratą kontroli przez Spółkę dominującą, Grupa traktuje jako transakcje kapitałowe.

Jeżeli transakcja nie powoduje utraty kontroli przez jednostkę dominującą sprzedaż udziałów na rzecz posiadaczy udziałów niedających kontroli nie wpływa na sprawozdanie z dochodów. Różnica pomiędzy ceną sprzedaży a wartością bilansową aktywów netto spółki zależnej, przypadających na udziały sprzedane udziałowcom niekontrolującym, ujmowana jest bezpośrednio w kapitale w pozycji wynik z lat ubiegłych.

Jeżeli podmiot dominujący posiada już kontrolę nabycie udziałów od udziałowców niekontrolujących nie skutkuje powstaniem wartości firmy. Różnica pomiędzy ceną nabycia a wartością bilansową aktywów netto nabytych od udziałowców niekontrolujących ujmowana jest bezpośrednio w kapitale w pozycji wynik z lat ubiegłych.

Połączenia jednostek gospodarczych

Transakcje połączenia jednostek gospodarczych, wchodzące w zakres MSSF 3, rozliczane są metodą nabycia.

Na dzień objęcia kontroli aktywa i pasywa jednostki przejmowanej są wyceniane według wartości godziwej oraz zgodnie z MSSF 3 identyfikowane są aktywa i zobowiązania, wraz z zobowiązaniami warunkowymi, bez względu na to czy były one ujawniane w sprawozdaniu finansowym przed przejęciem.

Nadwyżka ceny nabycia (kosztu połączenia) ponad wartość godziwą możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki jest ujmowana w aktywach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej jako wartość firmy. Wartość firmy odpowiada płatności dokonanej przez przejmującego w oczekiwaniu na przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć. Po początkowym ujęciu wartość firmy zostaje wyceniona według ceny nabycia pomniejszonej o łączne odpisy z tytułu utraty wartości.

W przypadku, gdy cena nabycia (koszt połączenia) jest niższa od wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki, różnica ujmowana jest niezwłocznie w wyniku okresu. Grupa ujmuje zysk z przejęcia w pozycji pozostałych przychodów operacyjnych.

W przypadku połączeń jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą, Grupa nie stosuje regulacji wynikających z MSSF 3, lecz rozlicza takie transakcje metodą łączenia udziałów w następujący sposób:

- aktywa i pasywa jednostki przejmowanej ujmowane są w wartości bilansowej. Za wartość bilansową uznaje się wartość, która określona została pierwotnie przez podmiot kontrolujący, nie wartości wynikające z jednostkowego sprawozdania finansowego jednostki przejmowanej,
- wartości niematerialne oraz zobowiązania warunkowe ujmowane są na zasadach stosowanych przez jednostkę przed połączeniem, zgodnie z właściwymi MSSF,
- nie powstaje wartość firmy - różnica pomiędzy kosztem połączenia a nabytym udziałem aktywów netto jednostki kontrolowanej ujmowana jest bezpośrednio w kapitale, w pozycji wynik z lat ubiegłych,
- udziały niedające kontroli wyceniane są w proporcji do wartości bilansowej aktywów netto kontrolowanej jednostki,

Transakcje w walutach obcych

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotym polskim (PLN), który jest również walutą funkcjonalną Spółki dominującej.

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji (kurs spot).

Na dzień bilansowy pozycje pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu zamknięcia obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego tj. średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.

Niepieniężne pozycje bilansowe ujmowane według kosztu historycznego, wyrażonego w walucie obcej, są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji.

Niepieniężne pozycje bilansowe ewidencjonowane według wartości godziwej, wyrażonej w walucie obcej, wyceniane są według kursu wymiany z dnia ustalenia wartości godziwej tj. średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.

Różnice kursowe powstałe z rozliczenia transakcji lub przeliczenia pozycji pieniężnych innych niż instrumenty zabezpieczające (zgodnie z rachunkowością zabezpieczeń), ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów lub kosztów finansowych w kwocie netto, za wyjątkiem różnic kursowych kapitalizowanych w wartości aktywów w przypadkach określonych zasadami rachunkowości.

Różnice kursowe z wyceny instrumentów pochodnych wyrażonych w walucie obcej ujmowane są w rachunku zysków i strat, o ile nie stanowią zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Instrumenty pochodne zabezpieczające przepływy pieniężne ujmowane są zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, aktywuje się jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki oraz zyski lub straty z tytułu różnic kursowych do wysokości, która koryguje koszty odsetek.

Wartość firmy

Wartość firmy ujmowana jest jako nadwyżka ceny nabycia (kosztu połączenia) ponad wartość godziwą możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej (patrz podpunkt dotyczący połączeń jednostek gospodarczych). Wartości firmy nie jest amortyzowana. Na dzień bilansowy oraz w przypadku wystąpienia przesłanek świadczących o możliwej utracie wartości, przeprowadza się test na utratę wartości zgodnie z MSR 36.

Wartości niematerialne

Wartości niematerialne obejmują znaki towarowe, patenty i licencje, oprogramowanie komputerowe, koszty prac rozwojowych oraz pozostałe wartości niematerialne, które spełniają kryteria ujęcia określone w MSR 38. W pozycji tej wykazywane są również wartości niematerialne, które nie zostały jeszcze oddane do użytkowania (wartości niematerialne w trakcie wytwarzania).

Wartości niematerialne na dzień bilansowy wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania amortyzowane są metodą liniową przez okres ich ekonomicznej użyteczności. Okresy użytkowania poszczególnych wartości niematerialnych poddawane są corocznej weryfikacji, a w razie konieczności korygowane od początku następnego roku obrotowego.

Przewidywany okres użytkowania dla poszczególnych grup wartości niematerialnych wynosi:

Grupa	Okres
Patenty i licencje	5 lat
Oprogramowanie komputerowe	5-10 lat
Pozostałe wartości niematerialne	5 lat

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania nie występują.

Koszty związane z utrzymaniem oprogramowania, ponoszone w okresach późniejszych, ujmowane są jako koszt okresu w momencie ich poniesienia.

Koszty prac badawczych są ujmowane w sprawozdaniu z dochodów w momencie ich poniesienia.

W spółkach Grupy prowadzone są prace rozwojowe związane z wdrażaniem nowych produktów. Nakłady bezpośrednio związane z pracami rozwojowymi ujmowane są jako wartości niematerialne, tylko wtedy, gdy spełnione są następujące kryteria:

- ukończenie składnika wartości niematerialnych jest wykonalne z technicznego punktu widzenia tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- Grupa zamierza ukończyć składnik oraz jego użytkowanie bądź sprzedaż,
- Grupa jest zdolna do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- składnik wartości niematerialnych będzie przynosił korzyści ekonomiczne, a Grupa potrafi tę korzyść udowodnić m.in. poprzez istnienie rynku lub użyteczność składnika dla potrzeb Grupy,
- dostępne są Grupie środki techniczne, finansowe i inne niezbędne do ukończenia prac rozwojowych w celu sprzedaży lub użytkowania składnika,
- nakłady poniesione w trakcie prac rozwojowych można wiarygodnie wycenić i przyporządkować do danego składnika wartości niematerialnych.

Nakłady ponoszone na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Ocena przyszłych korzyści odbywa się na podstawie zasad określonych w MSR 36.

Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego, zgodnie z którym składniki aktywów są ujmowane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Zakończone prace rozwojowe są amortyzowane liniowo przez przewidywany okres uzyskiwania korzyści, który przeciętnie wynosi 5 lat.

Zyski lub straty wynikłe ze zbycia wartości niematerialnych są określane jako różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży a wartością netto tych wartości niematerialnych i są ujmowane w sprawozdaniu z dochodów w pozostałych przychodach lub kosztach operacyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe początkowo ujmowane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Cenę nabycia zwiększają wszystkie koszty związane bezpośrednio z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do użytkowania.

Po początkowym ujęciu rzeczowe aktywa trwałe, za wyjątkiem gruntów, wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy lub montażu i przekazania środka trwałego do używania.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, który dla poszczególnych grup rzeczowych aktywów trwałych wynosi:

Grupa	Okres
Budynki i budowle	10-40 lat
Maszyny i urządzenia	5-25 lat
Środki transportu	3-20 lat
Pozostałe środki trwałe	3-20 lat

Ekonomiczne okresy użyteczności oraz metody amortyzacji są weryfikowane raz w roku, powodując ewentualną korektę odpisów amortyzacyjnych w kolejnych latach.

Środki trwałe są dzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, dla których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych przeglądów oraz istotne części zamienne i wyposażenie, jeżeli będą wykorzystywane przez okres dłuższy niż rok. Bieżące koszty utrzymania poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, ujmowane są w wyniku okresu w momencie ich poniesienia.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży, likwidacji lub zaprzestania użytkowania środków trwałych są określane jako różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży a wartością netto tych środków trwałych i są ujmowane w sprawozdaniu z dochodów w pozostałych przychodach lub kosztach operacyjnych.

Aktywa w leasingu

Umowy leasingu finansowego, na mocy której następuje przeniesienie na Grupę zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w aktywach oraz zobowiązaniach na dzień rozpoczęcia okresu leasingu. Wartość aktywów oraz zobowiązań określana jest na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych.

Minimalne opłaty leasingowe rozdziela się pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek w stosunku do niespłaconego salda zobowiązania. Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane w kosztach okresu, w którym je poniesiono.

Środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane według takich samych zasad jak stosowane do własnych aktywów Grupy. W sytuacji jednak, gdy brak jest wystarczającej pewności, że Grupa uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu wówczas dany składnik jest amortyzowany przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty okresu.

Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Corocznemu testowi na utratę wartości podlegają następujące składniki aktywów:

- wartość firmy, przy czym po raz pierwszy test na utratę wartości przeprowadza się do końca okresu, w którym miało miejsce połączenie,
- wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz
- wartości niematerialne, które jeszcze nie są użytkowane.

W odniesieniu do pozostałych składników wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych dokonywana jest coroczna ocena, czy wystąpiły przesłanki, które mogą świadczyć o utracie ich wartości. W razie stwierdzenia, że jakieś zdarzenia lub okoliczności mogą wskazywać na trudność w odzyskaniu wartości bilansowej danego składnika aktywów, przeprowadzany jest test na utratę wartości.

Dla potrzeb przeprowadzenia testu na utratę wartości aktywa grupowane są na najniższym poziomie, na jakim generują przepływy pieniężne niezależnie od innych aktywów lub grup aktywów (tzw. ośrodki wypracowujące przepływy pieniężne). Składniki aktywów samodzielnie generujące przepływy pieniężne testowane są indywidualnie.

Wartość firmy jest alokowana do tych ośrodków wypracowujących środki pieniężne, z których oczekuje się korzyści synergii wynikających z połączenia jednostek gospodarczych, przy czym ośrodkami wypracowującymi przepływy pieniężne są co najmniej segmenty operacyjne.

Jeżeli wartość bilansowa przekracza szacowaną wartość odzyskiwalną aktywów bądź ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których aktywa te należą, wówczas wartość bilansowa jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna odpowiada wyższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej. Przy ustalaniu wartości użytkowej, szacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka związanego z danym składnikiem aktywów.

Odpis z tytułu utraty wartości w pierwszej kolejności przypisywany jest do wartości firmy. Pozostała kwota odpisu obniża proporcjonalnie wartość bilansową aktywów wchodzących do ośrodka wypracowującego przepływy.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są ujmowane w wyniku okresu w pozycji kosztów operacyjnych.

Odpisy aktualizujące wartość firmy nie podlegają odwróceniu w kolejnych okresach. W przypadku pozostałych składników aktywów, na kolejne dni bilansowe oceniane są przesłanki wskazujące na możliwość odwrócenia odpisów aktualizujących. Odwrócenie odpisu ujmowane jest w sprawozdaniu z dochodów w pozycji pozostałych przychodów operacyjnych.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomość inwestycyjna jest utrzymywana w posiadaniu ze względu na przychody z czynszów oraz/ lub przyrost jej wartości i jest wyceniana w oparciu o model wartości godziwej.

Początkowe ujęcie nieruchomości inwestycyjnej następuje według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów przeprowadzenia transakcji. Na kolejne dni bilansowe wartość nieruchomości inwestycyjnych jest weryfikowana pod kątem ewentualnej zmiany wartości godziwej, określonej przez niezależnego rzeczoznawcę z uwzględnieniem lokalizacji oraz charakteru nieruchomości oraz aktualnych warunków rynkowych. Zyski lub straty wynikające ze zmian wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych są ujmowane w sprawozdaniu z dochodów w okresie, w którym wystąpiły zmiany, w pozycji pozostałych przychodów lub kosztów operacyjnych.

Nieruchomość inwestycyjną usuwa się z bilansu w momencie jej zbycia lub trwałego wycofania z użytkowania, jeżeli nie oczekuje się uzyskania w przyszłości żadnych korzyści ekonomicznych.

Instrumenty finansowe

Instrumentem finansowym jest każda umowa, która skutkuje powstaniem składnika aktywów finansowych u jednej ze stron i jednocześnie zobowiązania finansowego lub instrumentu kapitałowego u drugiej ze stron.

Składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe jest wykazywane w sprawozdaniu z dochodów, gdy Grupa staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów i zobowiązań finansowych ujmuje się na dzień zawarcia transakcji.

Składnik aktywów finansowych wyłącza się ze sprawozdania z sytuacji finansowej w przypadku, gdy wynikające z zawartej umowy prawa do korzyści ekonomicznych i ryzyka z niej wynikające zostały zrealizowane, wygasły lub Grupa się ich zrzekła.

Grupa wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Na dzień nabycia aktywa i zobowiązania finansowe Grupa wycenia w wartości godziwej, czyli najczęściej według wartości godziwej uiszczonej zapłaty w przypadku składnika aktywów lub otrzymanej kwoty w przypadku zobowiązania. Koszty transakcji Grupa włącza do wartości początkowej wyceny wszystkich aktywów i zobowiązań finansowych, poza kategorią aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej przez wynik okresu.

Na dzień bilansowy aktywa oraz zobowiązania finansowe wyceniane są według zasad przedstawionych poniżej.

Aktywa finansowe

Dla celów wyceny po początkowym ujęciu, aktywa finansowe inne niż instrumenty pochodne zabezpieczające, Grupa klasyfikuje z podziałem na:

- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności oraz
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Kategorie te określają zasady wyceny na dzień bilansowy oraz ujęcie zysków lub strat z wyceny w sprawozdaniu z dochodów lub w innych całkowitych dochodach. Zyski lub straty ujmowane w sprawozdaniu z dochodów prezentowane są jako przychody lub koszty finansowe, za wyjątkiem odpisów aktualizujących należności z tytułu dostaw i usług, które prezentowane są jako pozostałe koszty operacyjne.

Wszystkie aktywa finansowe, za wyjątkiem wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, podlegają ocenie na każdy dzień bilansowy ze względu na wystąpienie przesłanek utraty ich wartości. Składnik aktywów finansowych podlega odpisom aktualizującym, jeżeli istnieją obiektywne dowody świadczące o utracie jego wartości. Przesłanki utraty wartości analizowane są dla każdej kategorii aktywów finansowych odrębnie, co zostało zaprezentowane poniżej.

Pożyczki i należności to niebędące instrumentami pochodnymi aktywa finansowe, o ustalonych lub możliwych do określenia płatnościach, które nie są kwotowane na aktywnym rynku. Pożyczki i należności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. Wycena krótkoterminowych należności odbywa się w wartości wymagającej zapłaty ze względu na nieznaczące efekty dyskonta.

Aktywa finansowe kwalifikowane do kategorii pożyczek i należności wykazywane są w bilansie jako:

- aktywa długoterminowe w pozycji „Należności i pożyczki” oraz
- aktywa krótkoterminowe w pozycjach „Pożyczki”, „Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności” oraz „Środki pieniężne i ich ekwiwalenty”.

Odpisy na należności wątpliwe szacowane są, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne. Znaczące salda należności podlegają indywidualnej ocenie w przypadku dłużników zalegających z zapłatą lub gdy uzyskano obiektywne dowody, że dłużnik może nie uiścić należności (np. trudna sytuacja finansowa dłużnika, proces sądowy przeciwko dłużnikowi, niekorzystne dla dłużnika zmiany otoczenia gospodarczego). Dla należności nie podlegających indywidualnej ocenie, przesłanki utraty wartości analizowane są w ramach poszczególnych klas aktywów określonych ze względu na ryzyko kredytowe (wynikające np. z branży, regionu lub struktury odbiorców). Wskaźnik odpisów aktualizujących dla poszczególnych klas oparty jest zatem na zaobserwowanych w niedawnej przeszłości trendach dotyczących trudności w spłacie należności przez dłużników.

Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmują aktywa klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu lub wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ze względu na spełnienie kryteriów określonych w MSR 39. Do tej kategorii zaliczane są wszystkie instrumenty pochodne wykazywane w bilansie w odrębnej pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”, za wyjątkiem pochodnych instrumentów zabezpieczających ujmowanych zgodnie z rachunkowością zabezpieczeń.

Instrumenty należące do tej kategorii wyceniane są w wartości godziwej, a skutki wyceny ujmowane są w sprawozdaniu z dochodów. Zyski i straty z wyceny aktywów finansowych określone są przez zmianę wartości

godziwej ustalonej na podstawie bieżących na dzień bilansowy cen pochodzących z aktywnego rynku lub na podstawie technik wyceny, jeżeli aktywny rynek nie istnieje.

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności to niebędące instrumentami pochodnymi aktywa finansowe, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Grupa ma zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności, z wyłączeniem aktywów zaklasyfikowanych do pożyczek i należności.

W tej kategorii Grupa ujmuje obligacje i inne papiery dłużne utrzymywane do terminu wymagalności, wykazywane w bilansie w pozycji „Pozostałych aktywów finansowych”.

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. Jeżeli występują dowody wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności (np. ocena zdolności kredytowej spółek emitujących obligacje), aktywa wyceniane są w wartości bieżącej szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Zmiany wartości bilansowej inwestycji, łącznie z odpisami aktualizującymi z tytułu utraty wartości, ujmowane są w sprawozdaniu z dochodów.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to niebędące instrumentami pochodnymi aktywa finansowe, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub nie kwalifikują się do żadnej z powyższych kategorii aktywów finansowych.

W tej kategorii Grupa ujmuje notowane obligacje nieutrzymywane do terminów wymagalności oraz akcje spółek innych niż spółki zależne lub stowarzyszone. Aktywa te w bilansie wykazywane są w pozycji „Pozostałych aktywów finansowych”.

Akcje spółek nienotowanych wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości, ze względu na brak możliwości wiarygodnego oszacowania ich wartości godziwej. Odpisy aktualizujące ujmowane są w sprawozdaniu z dochodów.

Wszystkie inne aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w wartości godziwej. Zyski i straty z wyceny ujmowane są jako inne całkowite dochody i kumulowane w kapitale z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych od aktywów pieniężnych, które ujmowane są w wyniku okresu. W sprawozdaniu z dochodów ujmowane są również odsetki, które byłyby rozpoznane przy wycenie tych składników aktywów finansowych według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Odwrócenie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmowane jest w innych całkowitych dochodach, za wyjątkiem odpisów aktualizujących wartość instrumentów dłużnych, których odwrócenie ujmowane jest w sprawozdaniu z dochodów, jeżeli wzrost wartości instrumentu może być obiektywnie łącznie ze zdarzeniem następującym po rozpoznaniu utraty wartości.

W momencie wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, skumulowane zyski i straty, ujęte poprzednio w innych całkowitych dochodach, przenoszone są z kapitału własnego do rachunku zysków i strat oraz prezentowane są w innych całkowitych dochodach jako reklasyfikacja z tytułu przeniesienia do wyniku finansowego.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe inne niż instrumenty pochodne zabezpieczające, wykazywane są w następujących pozycjach sprawozdania z sytuacji finansowej:

- kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne,
- leasing finansowy,
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania oraz
- pochodne instrumenty finansowe.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu lub wyznaczonych jako wycenianych w wartości godziwej przez wynik. Do kategorii zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat Grupa zalicza instrumenty pochodne inne niż instrumenty zabezpieczające. Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług wyceniane są w wartości wymagającej zapłaty ze względu na nieznaczące efekty dyskonta.

Zyski i straty z wyceny zobowiązań finansowych ujmowane są sprawozdaniu z dochodów w działalności finansowej.

Kredyty walutowe są traktowane jako instrument zabezpieczający. W związku z faktem, iż większość wpływów handlowych w Grupie odbywa się w walucie EUR, zgodnie z polityką rachunkowości zabezpieczeń stosowaną przez Grupę, pozyskanie finansowania zewnętrznego w EUR oraz zakupy rozliczane w tej walucie stanowią naturalny hedging. W przypadku kredytów denominowanych w EUR, pozycję zabezpieczaną stanowi określony, pierwszy wolumen przychodów ze sprzedaży produktów i usług denominowanych w lub indeksowanych do kursu EUR/PLN, generowanych od dnia, w którym nastąpiła spłata kapitału zobowiązania finansowego (kredytu).

Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń jest stosowana przez Spółki Grupy wyłącznie, jeżeli spełnione zostały następujące wymagania:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem;
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego;
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na sprawozdanie z dochodów;
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione;
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Grupa stosuje określone zasady rachunkowości dla instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń wymaga spełnienia przez Grupę warunków określonych w MSR 39 dotyczących udokumentowania polityki zabezpieczeń, prawdopodobieństwa wystąpienia

transakcji zabezpieczanej oraz efektywności zabezpieczenia. W okresie objętym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupa korzystała z prostych instrumentów pochodnych – terminowych transakcji forward oraz kredytów w walucie obcej jako narzędzi zabezpieczających przepływy pieniężne. Kontrakty te zostały zawarte przez Grupę w celu zarządzania ryzykiem walutowym w związku z prawnie wiążącymi transakcjami sprzedaży oraz zakupu realizowanymi w walutach obcych.

Wszystkie pochodne instrumenty zabezpieczające wyceniane są w wartości godziwej. W części w jakiej dany instrument zabezpieczający stanowi efektywne zabezpieczenie, zmiana wartości godziwej instrumentu ujmowana jest w innych całkowitych dochodach i kumulowana w kapitale z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne. Nieefektywną część zabezpieczenia ujmuje się niezwłocznie w sprawozdaniu z dochodów.

W momencie, gdy pozycja zabezpieczana wpływa na sprawozdanie z dochodów, skumulowane zyski i straty z wyceny pochodnych instrumentów zabezpieczających, ujęte poprzednio w innych całkowitych dochodach, przenoszone są z kapitału własnego do sprawozdania z dochodów. Reklasyfikacja prezentowana jest w „Skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów” w pozycji „Instrumenty zabezpieczające przepływy środków pieniężnych - kwota przeniesiona do wyniku finansowego”.

Jeżeli transakcja zabezpieczana skutkuje ujęciem niefinansowych aktywów lub zobowiązań, zyski i straty z wyceny pochodnych instrumentów zabezpieczających, ujęte uprzednio w innych całkowitych dochodach, przenoszone są z kapitału własnego i uwzględniane w wycenie wartości początkowej (cenie nabycia) pozycji zabezpieczanej.

Jeżeli zaistniało prawdopodobieństwo, że planowana przyszła transakcja zabezpieczana nie zostanie zawarta, zyski i straty z wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne niezwłocznie przenoszone są do sprawozdania z dochodów.

Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/ kosztu wytworzenia oraz wartości netto możliwej do uzyskania. Na cenę nabycia lub koszt wytworzenia składają się koszty zakupu, koszty przetworzenia oraz inne koszty poniesione w trakcie doprowadzenia zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu.

Koszt wytworzenia wyrobów gotowych i produkcji w toku obejmuje koszty bezpośrednie (głównie materiały i robociznę) powiększone o narzut pośrednich kosztów produkcji ustalony przy założeniu normalnego wykorzystania mocy produkcyjnych.

Rozchód wyrobów gotowych ujmowany jest z zastosowaniem metody średniej ważonej rzeczywistego kosztu wytworzenia. Rozchód materiałów i towarów ustala się z zastosowaniem metody średniej ważonej.

Wartość netto możliwa do uzyskania jest to szacowana cena sprzedaży ustalana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują gotówkę w kasie i na rachunkach bankowych, depozyty płatne na żądanie oraz krótkoterminowe inwestycje o dużej płynności (do 3 miesięcy), łatwo wymienne na gotówkę, dla których ryzyko zmiany wartości jest nieznaczne.

Kapitał własny

Kapitał podstawowy wykazywany jest w wartości nominalnej wyemitowanych akcji, zgodnie ze statutem Spółki dominującej oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Akcje Spółki dominującej nabyte i zatrzymane przez Spółkę dominującą lub konsolidowane spółki zależne pomniejszają kapitał własny. Akcje własne wyceniane są w cenie nabycia.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej powstaje z nadwyżki ceny emisyjnej ponad wartość nominalną akcji, pomniejszonej o koszty emisji.

Pozostałe kapitały obejmują:

- kapitał z tytułu ujęcia wyceny programów płatności akcjami oraz
- kapitał z kumulacji innych całkowitych dochodów obejmujących:
 - przeszacowanie rzeczowych aktywów trwałych do wartości godziwej (patrz podpunkt dotyczący rzeczowych aktywów trwałych),
 - wycenę aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (patrz podpunkt dotyczący instrumentów finansowych),
 - wycenę instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne (patrz podpunkt dotyczący rachunkowości zabezpieczeń),
 - różnice kursowe z przeliczenia zagranicznych jednostek zależnych (patrz podpunkt dotyczący transakcji w walutach obcych),
 - udział w dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności (patrz podpunkt dotyczący inwestycji w jednostkach stowarzyszonych).

W zyskach zatrzymanych wykazywane są wyniki z lat ubiegłych (również te przekazane na kapitał uchwałami akcjonariuszy) oraz wynik finansowy bieżącego roku.

Wszystkie transakcje z właścicielami Spółki dominującej prezentowane są osobno w „Skonsolidowanym zestawieniu zmian w kapitale własnym”.

Świadczenia pracownicze

Wykazywane w bilansie zobowiązania i rezerwy na świadczenia pracownicze obejmują następujące tytuły:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze z tytułu wynagrodzeń (wraz z premiami) oraz składek na ubezpieczenia społeczne,
- rezerwy na niewykorzystane urlopy oraz
- inne długoterminowe świadczenia pracownicze, do których Grupa zalicza nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wartość zobowiązań z tytułu krótkoterminowych świadczeń pracowniczych ustala się bez dyskonta i wykazuje w bilansie w kwocie wymaganej zapłaty.

Rezerwy na niewykorzystane urlopy

Grupa tworzy rezerwę na koszty kumulowanych płatnych nieobecności, które będzie musiała ponieść w wyniku niewykorzystanego przez pracowników uprawnienia, a które to uprawnienie narosło na dzień bilansowy. Rezerwa na niewykorzystane urlopy stanowi rezerwę krótkoterminową i nie podlega dyskontowaniu.

Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe

Zgodnie z systemami wynagradzania obowiązującymi w Grupie pracownicy Spółek Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów nabywania uprawnień przez pracowników.

Wartość bieżąca rezerw na każdy dzień bilansowy jest szacowana przez niezależnego aktuarium. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są na danych historycznych. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych dotyczące świadczeń po okresie zatrudnienia, czyli dotyczące odpraw emerytalnych są rozpoznawane w innych dochodach całkowitych - zgodnie z postanowieniami MSR 19 § 57 (d)(i), a dotyczące nagród jubileuszowych są ujmowane w sprawozdaniu z dochodów.

Rezerwy, zobowiązania i aktywa warunkowe

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Termin poniesienia oraz kwota wymagająca uregulowania może być niepewna.

Rezerwy tworzy się m.in. na następujące tytuły:

- udzielone gwarancje obsługi posprzedażowej produktów i wykonanych usług,
- toczące się postępowania sądowe oraz sprawy sporne,
- straty z umów budowlanych ujmowane zgodnie z MSR 11,
- restrukturyzacja, tylko jeżeli na podstawie odrębnych przepisów Grupa jest zobowiązana do jej przeprowadzenia lub zawarto w tej sprawie wiążące umowy.

Nie tworzy się rezerw na przyszłe straty operacyjne.

Rezerwy ujmuje się w wartości szacowanych nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku, na podstawie najbardziej wiarygodnych dowodów dostępnych na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w tym dotyczących ryzyka oraz stopnia niepewności. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszt finansowy.

Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wówczas, gdy istnieje wystarczająca pewność, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Jednakże wartość tego aktywa nie może przewyższyć kwoty rezerwy.

W przypadku, gdy wydatkowanie środków w celu wypełnienia obecnego obowiązku nie jest prawdopodobne, kwoty zobowiązania warunkowego nie ujmuje się w bilansie, za wyjątkiem zobowiązań warunkowych identyfikowanych w procesie połączenia jednostek gospodarczych w ramach alokacji kosztu połączenia zgodnie z MSSF 3 (patrz podpunkt dotyczący połączeń jednostek gospodarczych).

Możliwe wpływy zawierające korzyści ekonomiczne dla Grupy, które nie spełniają jeszcze kryteriów ujęcia jako aktywa, stanowią aktywa warunkowe, których nie ujmuje się w bilansie. Informację o aktywach warunkowych ujawnia się w dodatkowych notach objaśniających.

Rozliczenia międzyokresowe

Grupa wykazuje w aktywach bilansu w pozycji „Rozliczenia międzyokresowe” opłacone z góry koszty dotyczące przyszłych okresów sprawozdawczych, w tym przede wszystkim czynsze najmu. RMK czynne prezentowane są w sprawozdaniu finansowym w pozycji innych należności.

W pozycji „Rozliczeń międzyokresowych” zawartej w pasywach bilansu prezentowane są przychody przyszłych okresów, w tym również środki pieniężne otrzymane na sfinansowanie środków trwałych, które rozliczane są zgodnie z MSR 20 „Dotacje rządowe”.

Dotacje ujmowane są wyłącznie wówczas, gdy istnieje wystarczająca pewność, że Grupa spełni warunki związane z daną dotacją oraz że dana dotacja zostanie faktycznie otrzymana. Dotacja dotycząca danej pozycji kosztowej jest ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować.

W ramach rozliczeń międzyokresowych przychodów ujmowane są również otrzymane świadectwa efektywności energetycznej, które traktowane są jako dotacja do aktywa w rozumieniu MSR 20. W początkowym ujęciu świadectwa pochodzenia energetycznego wyceniane są po kursie rynkowym z dnia ich otrzymania. Ujęcie dotacji w wyniku następuję proporcjonalnie do średniego okresu amortyzacji środków trwałych, których dotacja dotyczy.

Dotacja finansująca składnik aktywów jest stopniowo ujmowana w rachunku zysków i strat jako przychód na przestrzeni okresów proporcjonalnie do odpisów amortyzacyjnych dokonywanych od tego składnika aktywów. Grupa Kapitałowa dla celów prezentacji w skonsolidowanym bilansie nie odejmuje dotacji od wartości bilansowej aktywów, lecz wykazuje dotacje jako przychody przyszłych okresów w pozycji „Rozliczenia międzyokresowe”.

Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłat otrzymanych lub należnych i reprezentują należności za produkty, towary i usługi dostarczone w ramach normalnej działalności gospodarczej, po pomniejszeniu o rabaty, podatek od towarów i usług oraz inne podatki związane ze sprzedażą (podatek akcyzowy). Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Sprzedaż towarów i produktów

Przychody ze sprzedaży towarów i produktów ujmowane są, jeżeli spełnione zostały następujące warunki:

- Grupa przekazała nabywcy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z praw własności do dóbr. Warunek uznaje się za spełniony z chwilą bezspornego dostarczenia towarów lub produktów do odbiorcy;
- kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób;
- istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne z tytułu transakcji oraz
- koszty poniesione oraz te, które zostaną poniesione w związku z transakcją, można wycenić w wiarygodny sposób.

Odsetki i dywidendy

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są sukcesywnie w miarę ich narastania zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej. Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

Koszty operacyjne

Koszty operacyjne są ujmowane w rachunku zysków i strat zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów. Grupa prezentuje w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym koszty według miejsc powstawania.

Podatek dochodowy (wraz z podatkiem odroczonym)

Na obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego składają się: podatek dochodowy bieżący oraz odroczony, który nie został ujęty w innych dochodach całkowitych lub bezpośrednio w kapitale.

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) brutto w związku z czasowym przesunięciem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów do innych okresów oraz wyłączeniem pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości na różnicach pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego jest rozpoznawany do wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe zyski podatkowe o rozpoznane ujemne różnice przejściowe. Nie ujmuje się aktywów ani rezerwy, jeśli różnica przejściowa wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań w transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz która w czasie jej wystąpienia nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy. Nie ujmuje się rezerwy na podatek odroczony od wartości firmy, która nie podlega amortyzacji na gruncie przepisów podatkowych.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub rezerwa rozliczona, przyjmując za podstawę przepisy prawne obowiązujące na dzień bilansowy.

Wartość składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy, a w przypadku, gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części aktywo tworzone jest do wartości możliwej do realizacji oszacowanej w oparciu o dostępne dane.

Subiektywne oceny Zarządu oraz niepewność szacunków

Przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd Spółki dominującej kieruje się osądem przy dokonywaniu licznych szacunków i założeń, które mają wpływ na stosowane zasady rachunkowości oraz prezentowane wartości aktywów, zobowiązań, przychodów oraz kosztów. Faktycznie zrealizowane wartości mogą różnić się od szacowanych przez Zarząd. Informacje o dokonanych szacunkach i założeniach, które są znaczące dla skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zostały zaprezentowane poniżej.

Okresy ekonomicznej użyteczności aktywów trwałych

Zarząd Spółki dominującej dokonuje corocznej weryfikacji okresów ekonomicznej użyteczności aktywów trwałych, podlegających amortyzacji. Na 31 grudnia 2017 roku Zarząd jednostki dominującej ocenia, że okresy użyteczności aktywów przyjęte przez Grupę dla celów amortyzacji odzwierciedlają oczekiwany okres przynoszenia korzyści ekonomicznych przez te aktywa w przyszłości. Jednakże faktyczne okresy przynoszenia korzyści przez te aktywa w przyszłości mogą różnić się od zakładanych, w tym również ze względu na techniczne starzenie się majątku.

Rezerwy

Rezerwy na świadczenia pracownicze – odprawy emerytalne oraz nagrody jubileuszowe – szacowane są przy zastosowaniu metod aktuarialnych. Wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym kwota rezerw na świadczenia pracownicze wynika z oszacowania dokonanego przez niezależnego aktuarium. Na poziom rezerw wpływ mają założenia dotyczące stopy dyskonta oraz wskaźnika wzrostu wynagrodzeń oraz wskaźniki demograficzne.

Aktywa na podatek odroczony

Prawdopodobieństwo rozliczenia składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego z przyszłymi zyskami podatkowymi opiera się na budżetach spółek Grupy zatwierdzonych przez Zarząd Spółki dominującej. Jeżeli prognozowane wyniki finansowe wskazują, że spółki Grupy osiągną dochód do opodatkowania, aktywa na podatek odroczony ujmowane są w pełnej wysokości.

Utrata wartości aktywów niefinansowych

W celu określenia wartości użytkowej Zarząd szacuje prognozowane przepływy pieniężne oraz stopę, którą przepływy dyskontowane są do wartości bieżącej (patrz podpunkt dotyczący utraty wartości aktywów niefinansowych). W procesie wyceny wartości bieżącej przyszłych przepływów dokonywane są założenia dotyczące prognozowanych wyników finansowych. Założenia te odnoszą się do przyszłych zdarzeń i okoliczności. Faktycznie zrealizowane wartości mogą różnić się od szacowanych, co w kolejnych okresach sprawozdawczych może przyczynić się do znaczących korekt wartości aktywów Grupy.

Odpisy aktualizujące aktywa finansowe

Odpisy aktualizujące aktywa finansowe są szacowane w oparciu do szczegółową ich analizę. Opis aktualizujący należności dokonuje się w taki sposób, aby uwzględnić stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty.

3. Segmenty operacyjne

Zgodnie z MSSF 8 wyniki segmentów operacyjnych wynikają z wewnętrznych raportów weryfikowanych okresowo przez Zarząd Spółki dominującej (główny organ decyzyjny w Grupie Kapitałowej). Zarząd Spółki dominującej analizuje wyniki segmentów operacyjnych na poziomie zysku (straty) z działalności operacyjnej. Pomiar wyników segmentów operacyjnych stosowany w kalkulacjach zarządczych zbieżny jest z zasadami rachunkowości zastosowanymi przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Zarząd Grupy przyjął następujący podział na segmenty operacyjne:

- Podzespoły dla motoryzacji i komponenty,
- Automatyka przemysłowa i armatura,
- Elementy złączne,
- Działalność pozaprodukcyjna.

Podzespoły dla motoryzacji i komponenty

Segment Automotive (podzespoły dla motoryzacji i komponenty) obejmuje działalność w zakresie produkcji:

- elementów składowych układów wydechowych dla samochodów osobowych wykonywane z rur stalowych nierdzewiejących (rury gięte, rury gięte perforowane, rury perforowane proste, rury perforowane z kształtowanymi końcówkami, rury gięte wielokrotnie kształtowane, rezonatory wydechowe),
- komponentów mających zastosowanie w najbardziej zaawansowanych technologicznie maszynach i urządzeniach w motoryzacji (samochodach ciężarowych i autobusach, samochodach sportowych i luksusowych),
- elementów zawieszenia, dźwignie, czopy, sworznie, tuleje,
- elementów kierowniczego: końcówki drążków kierowniczych, krzyżaki, przeguby,

- elementów układu napędowego: wały napędowe, złącza, końcówki złączy, krzyżaki, piasty,
- elementów silnika (osprzętu silnika): dźwigienki zaworowe, wsporniki,
- elementów skrzyni biegów: wałki główne i pośrednie, koła przekładniowe, pierścienie synchronizatora, tuleje.

Spółki Grupy świadczą także usługi w zakresie:

- obróbki wielkoseryjnych odlewów aluminiowych oraz żeliwnych dla przemysłu motoryzacyjnego, rolnictwa, budownictwa i innych branż przemysłowych stanowiących zarówno własność klienta, jak również sprzedawanych wraz z odlewem,
- wykonawstwa matryc, azotowania i śrutowania.

Odbiorcami finalnymi wyrobów Spółek Grupy są przede wszystkim są czołowi globalni producenci z branży motoryzacyjnej, metalowej oraz pozostały przemysł.

Automatyka przemysłowa i armatura

Zakresem działalności segmentu Armatura i automatyka przemysłowa jest produkcja i sprzedaż armatury przemysłowej oraz usługi z zakresu projektowania, wykonawstwa i integracji automatyki przemysłowej.

Linie produktowe oferowane przez Spółki Grupy to:

- zawory grzybkowe zaporowe, służące do odcinania przepływającego czynnika,
- zawory zwrotne (grzybkowe, kłapowe i zwrotne),
- zawory regulujące, pozwalają na płynną regulację przepływającego czynnika,
- zawory mieszkowe, zawory odcinające przepływ czynnika, posiadające uszczelnienie dławnicy w postaci mieszka,
- zawory pływakowe,
- kurki kulowe, służące do odcinania przepływającego czynnika,
- osadniki-filtry, urządzenia ochronne oczyszczające czynnik z zanieczyszczeń,
- kosze ssawne, zapobiegające przepływowi powrotnemu czynnika z jednoczesną funkcją jego oczyszczenia,
- projektowanie, wdrażanie i eksploatacja systemów sterowania i wizualizacji procesów technologicznych, w szczególności dla gazownictwa;
- serwis urządzeń gazowniczych: silników turbinowych, tłokowych, sprężarek gazu;
- monitorowanie i zarządzanie pracą rozproszonych obiektów infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- odpowietrzniki, urządzenia odpowietrzające instalację.

Wyroby wytwarzane przez Spółki Grupy znajdują zastosowanie w takich branżach jak: ciepłownictwo i ogrzewnictwo, wentylacja i klimatyzacja, wodociągi i kanalizacja, przemysł stoczniowy oraz zakłady przemysłowe. Do ich wytwarzania wykorzystywane są produkowane przez siebie odlewy. Odlewy są wytwarzane w odlewni żeliwa w Ścinawce Średniej. Odlewy produkowane są zarówno na potrzeby własne jak również na sprzedaż, głównie dla innych producentów armatury.

Elementy złączne

Oferta tego segmentu jest bardzo szeroka, zarówno w układzie wymiarowym, jak i asortymentowym. Duży udział stanowią wyroby z różnego rodzaju pokryciami antykorozyjnymi wykonywanymi w kooperacji. W tym zakresie produkcja segmentu zawiera między innymi: cynkowanie galwaniczne, cynkowanie ogniowe, dakromet, geomet, cynk-nikiel, delta tone i inne. Odrębną grupą produktową są elementy złączne nawierzchni kolejowej takie jak: wkręty kolejowe, śruby stopowe które znajdują atrakcyjne rynki zbytu w Europie. Produkcja segmentu obejmuje zarówno wyroby standardowe (według norm) jaki i wyroby niestandardowe według specyfikacji i wymagań klienta.

Działalność pozaprodukcyjna

Segment działalności pozaprodukcyjnej zajmuje się obsługą majątku nieprodukcyjnego stanowiącego obecnie własność spółki Zetkama Nieruchomości Sp. z o.o. której majątek stanowią nieruchomości. Składnikami majątku zarządzanymi w segmencie są nieruchomości położone w Sosnowcu, Katowicach, Kłodzku oraz w Ścinawce

Średniej. Podstawowym zakresem działalności w segmencie jest sprzedaż nieruchomości oraz wynajem powierzchni produkcyjnych, magazynowych oraz biurowych.

Za okres od 01.01. do 31.12.2017

	Podzespoły dla motoryzacji i komponenty	Automatyka przemysłowa i armatura	Elementy złączone	Działalność pozaprodukcyjna	Razem
Przychody od klientów zewnętrznych	330 473	156 741	129 432	836	617 482
Przychody od innych segmentów	653	10 132	1 605	8 636	21 026
Przychody ze sprzedaży ogółem	331 126	166 873	131 037	9 472	638 508
Wynik operacyjny segmentu	69 558	33 685	25 278	31	128 552
Pozostałe informacje					
Amortyzacja	13 674	9 576	3 447	245	26 942
Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	0	2 790	0	0	2 790
Nakłady na aktywa trwałe segmentu operacyjnego	34 995	18 699	8 418	1 594	63 706

Za okres od 01.01. do 31.12.2016

	Podzespoły dla motoryzacji i komponenty	Automatyka przemysłowa i armatura	Elementy złączone	Działalność pozaprodukcyjna	Razem
Przychody od klientów zewnętrznych	286 436	154 641	126 165	1 009	568 251
Przychody od innych segmentów	310	26 754	915	4 174	32 153
Przychody ze sprzedaży ogółem	286 746	181 395	127 080	5 183	600 404
Wynik operacyjny segmentu	67 506	35 411	30 080	-362	132 635
Pozostałe informacje					
Amortyzacja	12 787	5 556	2 557	88	20 988
Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	0	3 500	0	0	3 500
Nakłady na aktywa trwałe segmentu operacyjnego	6 544	2 937	4 836	0	14 317

Aktywa oraz zobowiązania segmentów operacyjnych prezentują się następująco:

Stan na 31.12.2017

	Podzespoły dla motoryzacji i komponenty	Automatyka przemysłowa i armatura	Elementy złączone	Działalność pozaprodukcyjna	Razem
Aktywa segmentu operacyjnego	385 952	193 006	99 408	15 030	693 396
Zobowiązania segmentu	140 252	63 584	44 043	27 396	275 275

Stan na 31.12.2016

	Podzespoły dla motoryzacji i komponenty	Automatyka przemysłowa i armatura	Elementy złączone	Działalność pozaprodukcyjna	Razem
Aktywa segmentu operacyjnego	345 576	176 968	86 796	12 459	621 799
Zobowiązania segmentu	118 094	44 584	24 404	25 331	212 413

Uzgodnienie łącznych wartości przychodów, wyniku oraz aktywów segmentów operacyjnych z analogicznymi pozycjami skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy przedstawia się następująco:

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Przychody segmentów		
Łączne przychody segmentów operacyjnych	638 508	600 404
Przychody nie przypisane do segmentów	0	0
Wyłączenie przychodów z transakcji między segmentami	-21 026	-32 153
Przychody ze sprzedaży	617 482	568 251
Wynik segmentów		
Zysk brutto ze sprzedaży	128 552	132 635
Koszty sprzedaży	-28 154	-28 891
Koszty ogólnego zarządu	-42 428	-41 435
Pozostałe przychody operacyjne	7 661	2 203
Pozostałe koszty operacyjne	-9 763	-8 053
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	55 868	56 459
Przychody finansowe	2 165	2 301
Koszty finansowe	-9 142	-3 513
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	48 891	55 247

4. Wartość firmy

Ujęta w bilansie wartość firmy powstała w wyniku przejęcia kontroli nad następującymi spółkami wchodzącymi w skład Grupy Kapitałowej:

	31.12.2017	31.12.2016
Kuźnia Polska	21 231	21 231
Masterform	10 595	10 595
Techmadex	0	2 790
Razem	31 826	34 616

Zmiany wartości firmy w trakcie roku oraz w okresie porównawczym przedstawia poniższa tabela:

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Wartość brutto na początek okresu	38 116	38 116
Nabycie jednostek gospodarczych	0	0
Korekty prowizorycznego rozliczenia nabycia	0	0
Utrata kontroli nad jednostką zależną (-)	0	0
Inne zmiany	0	0
Wartość brutto na koniec okresu	38 116	38 116
Stan odpisów aktualizujących na początek okresu	3 500	0
Odpis z tytułu utraty wartości ujęty w wyniku	2 790	3 500
Stan odpisów aktualizujących na koniec okresu	6 290	3 500
Wartość firmy netto na koniec okresu	31 826	34 616

W zakresie wartości firmy powstałej w wyniku przejęcia kontroli nad Kuźnią Polską S.A. oraz Masterform S.A., w oparciu o przeprowadzone testy na utratę wartości, nie stwierdzono konieczności dokonania odpisów aktualizujących wartość firmy.

W przypadku wartości firmy powstałej w wyniku przejęcia kontroli nad Techmadex S.A. przeprowadzono test na utratę wartości firmy, który wykazał konieczność dokonania odpisu aktualizującego na kwotę 2.790 tys. PLN. Założenia przyjęte do testów na utratę wartości opisano poniżej.

Test na utratę wartości

Zgodnie z wymogami MSR 36, na dzień bilansowy dokonano weryfikacji ujętej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wartości firmy pod kątem możliwej utraty wartości. Do testu na utratę wartości przyjęto założenia uwzględniające, słabsze niż pierwotnie zakładano, prognozowane wyniki Techmadex na kolejne lata. Test wykazał konieczność dokonania odpisu aktualizującego wartość firmy przy następujących kluczowych założeniach:

- WACC na poziomie 11%,
- średnioroczna stopa wzrostu przychodów na poziomie 1,7%,
- rezydualna stopa wzrostu na poziomie 2%.

Na podstawie analizy modeli przyszłych 5-letnich przepływów pieniężnych (na lata 2018 – 2022) dla ośrodków generujących przepływy pieniężne oszacowano odpis aktualizujący wartości firmy Techmadex o 2.790 tys. PLN, co spowodowało całkowite spisanie wartości firmy rozpoznanej w ramach przejęcia kontroli nad Techmadex S.A. W sprawozdaniu z dochodów odpis ujęto w pozostałych kosztach operacyjnych.

5. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne użytkowane przez Grupę obejmują patenty i licencje, oprogramowanie komputerowe, wytworzone we własnym zakresie prace rozwojowe oraz pozostałe wartości niematerialne. Wartości niematerialne, które nie zostały do dnia bilansowego oddane do użytkowania prezentowane są w pozycji „Wartości niematerialnych w trakcie wytwarzania”.

Stan na 31.12.2017 roku

	Znaki towarowe	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Koszty prac rozwojowych	Pozostałe wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto	7 171	3 324	5 670	18 890	12 219	8 089	55 363
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	-567	-634	-3 547	-3 740	-220	0	-8 708
Wartość bilansowa netto	6 604	2 690	2 123	15 150	11 999	8 089	46 655

Stan na 31.12.2016 roku

	Znaki towarowe	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Koszty prac rozwojowych	Pozostałe wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto	6 147	3 466	4 543	11 952	12 083	13 121	51 312
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	-178	-601	-3 352	-2 950	-133	0	-7 214
Wartość bilansowa netto	5 969	2 865	1 191	9 002	11 950	13 121	44 098

Grupa Kapitałowa nie wykorzystuje w działalności składników wartości niematerialnych, których okres użytkowania jest nieokreślony.

Amortyzacja wartości niematerialnych została ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu z dochodów w następujących pozycjach:

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Koszt własny sprzedaży	1 168	551
Koszty ogólnego zarządu	822	811
Koszty sprzedaży	48	122
Inne koszty	0	47
Amortyzacja wartości niematerialnych razem	2 038	1 531

Zmiana wartości bilansowej od 01.01. do 31.12.2017 roku

	Znaki towarowe	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Koszty prac rozwojowych	Pozostałe wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość netto na początek okresu	5 969	2 865	1 191	9 002	11 950	13 121	44 098
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	0	212	359	3 947	0	4 236	8 754
Sprzedaż spółki zależnej (-)	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	0	0	0	0	0	0	0
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	788	0	1 144	3 114	63	-9 268	-4 159
Amortyzacja (-)	-153	-387	-571	-913	-14	0	-2 038
Odpis z tytułu utraty wartości (-)	0	0	0	0	0	0	0
Odwrocenie odpisu z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0
Przeklasyfikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży (-)	0	0	0	0	0	0	0
Wartość netto na koniec okresu	6 604	2 690	2 123	15 150	11 999	8 089	46 655

Zmiana wartości bilansowej od 01.01. do 31.12.2016 roku

	Znaki towarowe	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Koszty prac rozwojowych	Pozostałe wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość netto na początek okresu	6 122	2 289	1 956	4 450	12 271	9 826	36 914
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	0	122	361	837	104	3 295	4 719
Sprzedaż spółki zależnej (-)	0	0	0	0	-312	0	-312
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	0	0	0	-2	0	0	-2
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	0	759	-765	4 316	0	0	4 310
Amortyzacja (-)	-153	-305	-361	-599	-113	0	-1 531
Odpis z tytułu utraty wartości (-)	0	0	0	0	0	0	0
Odwrocenie odpisu z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0
Przeklasyfikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży (-)	0	0	0	0	0	0	0
Wartość netto na koniec okresu	5 969	2 865	1 191	9 002	11 950	13 121	44 098

6. Rzeczowe aktywa trwałe

Stan na 31.12.2017 roku

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto	3 753	118 177	286 597	8 538	29 493	13 870	460 428
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	0	-21 669	-91 772	-4 197	-15 357	0	-132 995
Wartość bilansowa netto	3 753	96 508	194 825	4 341	14 136	13 870	327 433

Stan na 31.12.2016 roku

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto	3 886	116 325	245 518	7 752	25 958	12 695	412 134
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	-133	-19 534	-80 061	-3 930	-13 086	0	-116 744
Wartość bilansowa netto	3 753	96 791	165 457	3 822	12 872	12 695	295 390

Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych została ujęta w następujących pozycjach skonsolidowanego sprawozdania z dochodów:

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Koszt własny sprzedaży	21 862	19 785
Koszty ogólnego zarządu	2 379	1 636
Koszty sprzedaży	600	278
Inne koszty	0	295
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych razem	24 841	21 994

W 2017 roku ani 2016 roku Grupa nie dokonała odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2017 roku

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość netto na początek okresu	3 753	96 791	165 457	3 822	12 872	12 695	295 390
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	0	3 143	49 960	1 709	3 959	44 105	102 876
Sprzedaż spółki zależnej (-)	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	0	-82	-1 555	-113	-37	-440	-2 227
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	0	0	-1 274	7	-8	-42 490	-43 765
Przeszacowanie do wartości godziwej (+/-)	0	0	0	0	0	0	0
Amortyzacja (-)	0	-3 344	-17 763	-1 084	-2 650	0	-24 841
Odpis z tytułu utraty wartości (-)	0	0	0	0	0	0	0
Odwrocenie odpisu z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0
Przeklasyfikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży (-)	0	0	0	0	0	0	0
Wartość netto na koniec okresu	3 753	96 508	194 825	4 341	14 136	13 870	327 433

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2016 roku

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość netto na początek okresu	3 753	97 869	147 507	3 492	12 642	21 271	286 534
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	0	2 106	19 236	1 138	2 316	18 636	43 432
Sprzedaż spółki zależnej (-)	0	0	0	0	0	-3 030	-3 030
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	0	-41	-713	-205	-191	-2 805	-3 955
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	0	146	14 865	371	398	-21 377	-5 597
Przeszacowanie do wartości godziwej (+/-)	0	0	0	0	0	0	0
Amortyzacja (-)	0	-3 289	-15 438	-974	-2 293	0	-21 994
Odpis z tytułu utraty wartości (-)	0	0	0	0	0	0	0
Odwrocenie odpisu z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0
Przeklasyfikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży (-)	0	0	0	0	0	0	0
Wartość netto na koniec okresu	3 753	96 791	165 457	3 822	12 872	12 695	295 390

7. Aktywa w leasingu

Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca użytkuje rzeczowe aktywa trwałe na podstawie umów leasingu finansowego. Wartość bilansowa aktywów będących przedmiotem umów leasingu finansowego przedstawia się następująco:

Stan na 31.12.2017 roku

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto	0	0	35 544	2 378	214	0	38 136
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	0	0	-3 886	-592	-43	0	-4 521
Wartość bilansowa netto	0	0	31 658	1 786	171	0	33 615

Stan na 31.12.2016 roku

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto	0	0	19 483	1 710	235	0	21 428
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	0	0	-3 367	-582	-43	0	-3 992
Wartość bilansowa netto	0	0	16 116	1 128	192	0	17 436

Przyszłe bieżące płatności minimalnych opłat z tytułu leasingu finansowego prezentują się następująco:

Stan na 31.12.2017 roku

	do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe	8 862	20 385	0	29 247
Koszty finansowe (-)	-416	-558	0	-974
Wartość bieżąca (sprawozdawcza) przyszłych minimalnych opłat z tytułu leasingu finansowego	8 446	19 827	0	28 273

Stan na 31.12.2016 roku

	do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe	4 705	10 375	562	15 642
Koszty finansowe (-)	-270	-347	-6	-623
Wartość bieżąca (sprawozdawcza) przyszłych minimalnych opłat z tytułu leasingu finansowego	4 435	10 028	556	15 019

8. Nieruchomości inwestycyjne

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Nieruchomości inwestycyjne na początek okresu	9 129	9 264
Nabywanie nieruchomości	0	0
Aktywowanie późniejszych nakładów	0	0
Sprzedaż spółki zależnej (-)	0	0
Zbycie nieruchomości (-)	-74	-381
Inne zmiany (rekasyfikacje, przeniesienia itp.) (+/-)	0	246
Przeszacowanie do wartości godziwej (+/-)	10	0
Amortyzacja (-)	0	0
Odpis z tytułu utraty wartości (-)	0	0
Odwrocenie odpisu z tytułu utraty wartości	0	0
Nieruchomości inwestycyjne na koniec okresu	9 065	9 129

Podmiotem zajmującym się gospodarką nieruchomościami inwestycyjnymi w Grupie jest Zetkama Nieruchomości, która zarządza nieruchomościami gruntowymi zabudowanymi i niezabudowanymi w Kłodzku, Ścinawce Średniej, Sosnowcu i Katowicach oraz budynkami, prawami wieczystego użytkowania gruntów w różnych lokalizacjach Katowic i Sosnowca (na terenie przemysłowym), jak również ogródkami działkowymi i mieszkaniami.

W trakcie 2017 roku Zetkama Nieruchomości zbyła jedno mieszkanie uzyskując za nie cenę 66 tys. PLN. Przychody oraz koszty bezpośrednio związane z działalnością w obszarze gospodarki nieruchomościami przedstawiają się następująco (dane w tys. PLN):

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Przychody z czynszu, najmu i dzierżawy	784	695
Koszty bezpośrednio związane z gospodarką nieruchomościami	755	920

Wycena do wartości godziwej

Grupa stosuje model wartości godziwej do wyceny nieruchomości inwestycyjnych. Na dzień bilansowy dokonano aktualizacji wartości wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nieruchomości inwestycyjnych. Niezależny rzeczoznawca przeprowadzający wycenę zastosował następujące metody dla wyceny poszczególnych rodzajów nieruchomości:

Rodzaj nieruchomości	Metoda wyceny	Wartość z wyceny [tys. PLN]
Nieruchomość gruntowa zabudowana budynkami stacji benzynowej. Oszacowano prawo wieczystego użytkowania gruntu jako terenu niezabudowanego	Podjęcie porównawcze metoda porównywania parami	3 152
Budynki mieszkalne wielorodzinne	Podjęcie porównawcze metoda korygowania ceny średniej	487
Nieruchomość gruntowa zabudowana budynkami o funkcji przemysłowej	Podjęcie dochodowe metoda inwestycyjna technika kapitalizacji prostej, dla gruntu podjęcie porównawcze metoda porównywania parami	2 081
Nieruchomości gruntowe zajęte w całości pod teren rodzinnych ogródków działkowych	Podjęcie porównawcze metoda korygowania ceny średniej	657
Nieruchomości gruntowe zabudowane budynkiem przemysłowym oraz placem	Podjęcie dochodowe metoda inwestycyjna technika kapitalizacji prostej, dla gruntu podjęcie porównawcze metoda porównywania parami	764
Część nieruchomości gruntowej zabudowana budynkami przeznaczonymi do rozbiórki, nie użytkowanymi przez okres około 10 lat o funkcji przemysłowej	Dla gruntu podjęcie porównawcze, metoda porównywania parami, dla budynków w złym stanie technicznym podjęcie kosztowe, metoda kosztów odtworzenia, technika elementów scalonych.	1 540
Nieruchomość gruntowa niezabudowana	Podjęcie porównawcze metoda korygowania ceny średniej	160
Nieruchomość gruntowa niezabudowana	Podjęcie porównawcze metoda korygowania ceny średniej	224

9. Aktywa oraz zobowiązania finansowe

9.1 Kategorie aktywów oraz zobowiązań finansowych

1 PiN	Pożyczki i należności	5 ADS	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży
2 AWG-O	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - przeznaczone do obrotu	6 IPZ	Instrumenty pochodne zabezpieczające
3 AWG-W	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej	7 Poza MSR 39	Aktywa poza zakresem MSR 39
4 IUTW	Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności		

Stan na dzień 31.12.2017 roku

	PiN	AWG-O	AWG-W	IUTW	ADS	IPZ	Poza MSR39	Razem
Długoterminowe aktywa finansowe	151	0	0	0	105	0	1 064	1 320
Należności i pożyczki	151	0	0	0	0	0	1 064	1 215
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	0	0	0	0	105	0	0	105
Krótkoterminowe aktywa finansowe	147 961	0	0	0	0	2 424	11 774	162 159
Należności handlowe oraz pozostałe należności	106 116	0	0	0	0	0	11 774	117 890
Pożyczki	480	0	0	0	0	0	0	480
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	0	2 424	0	2 424
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	0	0	0	0	0	0	0	0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	41 365	0	0	0	0	0	0	41 365
Kategoria aktywów finansowych razem	148 112	0	0	0	105	2 424	12 838	163 479

Stan na dzień 31.12.2016 roku

	PiN	AWG-O	AWG-W	IUTW	ADS	IPZ	Poza MSR39	Razem
Długoterminowe aktywa finansowe	328	0	0	0	105	0	0	433
Należności i pożyczki	328	0	0	0	0	0	0	328
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	0	0	0	0	105	0	0	105
Krótkoterminowe aktywa finansowe	132 230	0	0	0	0	286	10 507	143 023
Należności handlowe oraz pozostałe należności	87 679	0	0	0	0	0	10 507	98 186
Pożyczki	735	0	0	0	0	0	0	735
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	0	286	0	286
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	0	0	0	0	0	0	0	0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	43 816	0	0	0	0	0	0	43 816
Kategoria aktywów finansowych razem	132 558	0	0	0	105	286	10 507	143 456

1 ZWG-O	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - przeznaczone do obrotu	4 IPZ	Instrumenty pochodne zabezpieczające
2 ZWG-W	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej	5 Poza MSR 39	Zobowiązania poza zakresem MSR 39
3 ZZK	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu		

Stan na dzień 31.12.2017 roku

	ZWG-O	ZWG-W	ZZK	IPZ	Poza MSR39	Razem
Długoterminowe zobowiązania finansowe	0	0	55 054	0	19 827	74 881
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne (długoterminowe)	0	0	55 020	0	0	55 020
Leasing finansowy (długoterminowy)	0	0	0	0	19 827	19 827
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	0	0	34	0	0	34
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	0	0	120 174	0	15 862	136 036
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	0	0	70 870	0	7 416	78 286
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne (krótkoterminowe)	0	0	49 304	0	0	49 304
Leasing finansowy (krótkoterminowy)	0	0	0	0	8 446	8 446
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	0	0
Kategoria zobowiązań finansowych razem	0	0	175 228	0	35 689	210 917

Stan na dzień 31.12.2016 roku

	ZWG-O	ZWG-W	ZZK	IPZ	Poza MSR39	Razem
Długoterminowe zobowiązania finansowe	0	0	48 474	0	10 584	59 058
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne (długoterminowe)	0	0	44 578	0	0	44 578
Leasing finansowy (długoterminowy)	0	0	0	0	10 584	10 584
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	0	0	3 896	0	0	3 896
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	0	0	81 173	335	10 676	92 184
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	0	0	52 204	0	6 241	58 445
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne (krótkoterminowe)	0	0	28 969	0	0	28 969
Leasing finansowy (krótkoterminowy)	0	0	0	0	4 435	4 435
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	335	0	335
Kategoria zobowiązań finansowych razem	0	0	129 647	335	21 260	151 242

Hierarchia instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej.

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej można zakwalifikować do następujących modeli wyceny:

- poziom 1: ceny kwotowane (nieskorygowane) na aktywnych rynkach dla takich samych aktywów i zobowiązań,
- poziom 2: dane wejściowe, inne niż ceny kwotowane użyte w Poziomie 1, które są obserwowalne dla danych aktywów i zobowiązań, zarówno bezpośrednio (np. jako ceny) lub pośrednio (np. są pochodną rezerw),
- poziom 3: dane wejściowe niebazujące na obserwowalnych cenach rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne).

W Grupie na dzień bilansowy instrumentami finansowymi wycenianymi według wartości godziwej były pochodne instrumenty finansowe. Do wyceny aktywów oraz zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych zastosowano 2 poziom wyceny.

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych jednostki wycenianych na bieżąco w wartości godziwej:

Aktywa/zobowiązania finansowe	Hierarchia wartości godziwej	Wartość godziwa na dzień	
	Techniki wyceny i podstawowe dane wsadowe	31.12.2017	31.12.2016
Kontrakty forward	Poziom 2 Zdyskontowane przepływy pieniężne. Przyszłe przepływy pieniężne szacuje się w oparciu o kursy wymiany z kontraktów forward (w oparciu o obserwowalne krzywe dochodu na koniec okresu sprawozdawczego) oraz o stopy kontraktów, zdyskontowane wg stopy odzwierciedlającej ryzyko kredytowe poszczególnych kontrahentów.	Aktywa: 2 424 Zobowiązania: 0	Aktywa: 286 Zobowiązania: 335

Grupa dokonała wyceny posiadanych nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej (poziom 3), co zostało opisane w nocie 8 dotyczącej nieruchomości inwestycyjnych.

Zdaniem Grupy, wartość bilansową aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych można uznać za rozsądne przybliżenie ich wartości godziwej.

Grupa Kapitałowa nie dokonała przekwalifikowania składników aktywów finansowych, które spowodowałyby zmianę zasad wyceny tych aktywów pomiędzy wartością godziwą a ceną nabycia lub metodą zamortyzowanego kosztu.

9.2 Należności i pożyczki

Grupa dla celów prezentacji w skonsolidowanym bilansie wyodrębnia klasę należności i pożyczek. W części długoterminowej należności i pożyczki prezentowane są w bilansie w jednej pozycji. W części krótkoterminowej Grupa odrębnie prezentuje należności z tytułu dostaw i usług (i pozostałe należności) oraz pożyczki krótkoterminowe.

Pozycje bilansu z klasy należności i pożyczek przedstawia poniższa tabela.

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Aktywa trwałe</i>		
Należności długoterminowe	1 215	209
Pożyczki długoterminowe	0	119
Należności i pożyczki długoterminowe	1 215	328
<i>Aktywa obrotowe</i>		
Należności handlowe oraz pozostałe należności	117 890	98 186
Pożyczki krótkoterminowe	480	735
Należności i pożyczki krótkoterminowe	118 370	98 921

Należności i pożyczki, w tym:	119 585	99 249
Należności razem	119 105	98 395
Pożyczki udzielone	480	854

9.3 Pochodne instrumenty finansowe

Grupa wykorzystuje instrumenty pochodne, by minimalizować ryzyko negatywnej zmiany kursów walut, w których realizowana jest część transakcji sprzedaży i zakupu. Celem takiego działania jest ograniczenie zmienności przepływów pieniężnych w euro, związanych ze zrealizowaną transakcją bądź wysoce prawdopodobną planowaną transakcją sprzedaży. Biorąc pod uwagę fakt, iż Grupa realizuje corocznie około 60% sprzedaży w euro, takie działanie jest niezbędne dla prawidłowego zarządzania ryzykiem walutowym.

Instrumenty pochodne zostały wyznaczone przez Grupę jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych zgodnie z wymogami MSR 39. Wszystkie instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, ustalonej na podstawie danych pochodzących z rynku (kursy walut, stopy procentowe).

Na 31 grudnia 2017 roku Grupa posiadała następujące pochodne instrumenty zabezpieczających ryzyko kursowe:

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Aktywa trwałe</i>		
Instrumenty pochodne handlowe	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0
Długoterminowe instrumenty pochodne	0	0
<i>Aktywa obrotowe</i>		
Instrumenty pochodne handlowe	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	2 424	286
Krótkoterminowe instrumenty pochodne	2 424	286
Aktywa - instrumenty pochodne	2 424	286
<i>Zobowiązania długoterminowe</i>		
Instrumenty pochodne handlowe	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0
Długoterminowe instrumenty pochodne	0	0
<i>Zobowiązania krótkoterminowe</i>		
Instrumenty pochodne handlowe	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	335
Krótkoterminowe instrumenty pochodne	0	335
Zobowiązania - instrumenty pochodne	0	335

Instrumenty pochodne zabezpieczające

Na 31 grudnia 2017 roku Grupa posiadała instrumenty zabezpieczające ryzyko walutowe w postaci transakcji terminowych typu forward. Wartość zawartych kontraktów oraz termin ich realizacji w roku 2018 przedstawia poniższa tabela:

Miesiąc	Wartość kontraktów [tys. EUR]	Średni kurs realizacji
styczeń	1 700	4,2875
luty	1 800	4,2949
marzec	2 250	4,3019
kwiecień	1 900	4,3112
maj	1 900	4,3177
czerwiec	2 300	4,3267
lipiec	2 100	4,3353
sierpień	2 100	4,3549

wrzesień	1 900	4,3648
październik	2 600	4,3096
listopad	1 700	4,3176
	22 250	4,3206

Kredyty walutowe są traktowane jako instrument zabezpieczający. W związku z faktem, iż większość wpływów handlowych w Grupie odbywa się w walucie EUR, zgodnie z polityką rachunkowości zabezpieczeń stosowaną przez Grupę, pozyskanie finansowania zewnętrznego w EUR oraz zakupy rozliczane w tej walucie stanowią naturalny hedging. W przypadku kredytów denominowanych w EUR, pozycję zabezpieczoną stanowi określony, pierwszy wolumen przychodów ze sprzedaży produktów i usług denominowanych w lub indeksowanych do kursu EUR/PLN, generowanych od dnia, w którym nastąpiła spłata kapitału zobowiązania finansowego (kredytu).

9.4 Pozostałe aktywa finansowe

W ramach pozostałych aktywów finansowych Grupa prezentuje następujące inwestycje:

Stan na dzień 31.12.2017 roku

Aktywa	krótkoterminowe	długoterminowe	Razem
<i>Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności:</i>			
Dłużne papiery wartościowe skarbowe	0	0	0
Dłużne papiery wartościowe komercyjne	0	0	0
Pozostałe	0	0	0
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	0	0	0
<i>Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży:</i>			
Akcje spółek notowanych	0	0	0
Udziały, akcje spółek nienotowanych	0	105	105
Dłużne papiery wartościowe	0	0	0
Pozostałe	0	0	0
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	0	105	105
<i>Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:</i>			
Akcje spółek notowanych	0	0	0
Dłużne papiery wartościowe	0	0	0
Jednostki funduszy inwestycyjnych	0	0	0
Pozostałe	0	0	0
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik	0	0	0
Razem pozostałe aktywa finansowe	0	105	105

Stan na dzień 31.12.2016 roku

Aktywa	krótkoterminowe	długoterminowe	Razem
<i>Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności:</i>			
Dłużne papiery wartościowe skarbowe	0	0	0
Dłużne papiery wartościowe komercyjne	0	0	0
Pozostałe	0	0	0
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	0	0	0
<i>Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży:</i>			
Akcje spółek notowanych	0	0	0
Udziały, akcje spółek nienotowanych	0	105	105
Dłużne papiery wartościowe	0	0	0
Pozostałe	0	0	0
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	0	105	105
<i>Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:</i>			
Akcje spółek notowanych	0	0	0

Dłużne papiery wartościowe	0	0	0
Jednostki funduszy inwestycyjnych	0	0	0
Pozostałe	0	0	0
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik	0	0	0
Razem pozostałe aktywa finansowe	0	105	105

Grupa nie ujawnia wartości godziwej dla udziałów i akcji w spółkach nienotowanych na aktywnych rynkach, zaklasyfikowanych w kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, ponieważ nie jest w stanie wiarygodnie ustalić ich wartości godziwej. Na dzień bilansowy są one wyceniane według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

9.5 Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne

Wartość kredytów, pożyczek i innych instrumentów dłużnych ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym prezentuje poniższa tabela:

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu:</i>		
Dłużne papiery wartościowe	0	0
Pożyczki	0	35
Kredyty w rachunku bieżącym	0	0
Kredyty w rachunku kredytowym	55 020	44 543
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	55 020	44 578
<i>Zobowiązania finansowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:</i>		
Pozostałe	0	0
Dłużne papiery wartościowe	0	0
Kredyty w rachunku kredytowym	0	0
Zobowiązania finansowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	0
Długoterminowe kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne razem	55 020	44 578

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu:</i>		
Kredyty w rachunku kredytowym	31 419	17 751
Kredyty w rachunku bieżącym	17 776	11 088
Pożyczki	109	130
Dłużne papiery wartościowe	0	0
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	49 304	28 969
<i>Zobowiązania finansowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:</i>		
Kredyty w rachunku kredytowym	0	0
Dłużne papiery wartościowe	0	0
Pozostałe	0	0
Zobowiązania finansowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	0
Krótkoterminowe kredyty, pożyczki, instrumenty dłużne	49 304	28 969

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Wszystkie kredyty, pożyczki i inne instrumenty dłużne wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Informacje dotyczące charakteru i zakresu ryzyka, na które narażona jest Grupa Kapitałowa z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek i innych instrumentów dłużnych prezentuje poniższa tabela.

Stan na dzień 31.12.2017 roku

Wyszczególnienie	Waluta	Wartość bilansowa w walucie	Wartość bilansowa w tys. PLN	Część krótkoterminowa	Część długoterminowa
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	194	811	811	0
Kredyt w rachunku kredytowym inwestycyjny	EUR	636	2 654	910	1 744
Kredyt na finansowanie działalności bieżącej	EUR	3 228	13 492	6 295	7 197
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	151	632	421	211
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	360	1 500	1 200	300
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	734	3 061	0	3 061
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	1 972	8 225	0	8 225
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	1 160	4 839	1 002	3 837
Kredyt inwestycyjny	PLN	-	7 219	4 019	3 200
Kredyt inwestycyjny	PLN	-	8 200	4 565	3 635
pożyczka krótkoterminowa	PLN	-	74	74	0
Kredyt w rachunku bieżącym (wieloproduktowy)	PLN/EUR	-	173	173	0
Kredyt inwestycyjny na refinansowanie kredytów udzielonych przez inny bank	EUR	466	1 943	428	1 515
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	2 712	11 311	2 711	8 600
Pożyczka	PLN	-	35	35	0
Kredyt w rachunku kredytowym	PLN/EUR	672	3 231	1 077	2 154
Kredyt na finansowanie działalności bieżącej	EUR	2 683	11 192	6 559	4 633
Kredyt inwestycyjny	EUR	1 919	8 129	1 421	6 708
Kredyt w linii Cash Pool	PLN	-	17 603	17 603	
			104 324	49 304	55 020

Stan na dzień 31.12.2016 roku

Wyszczególnienie	Waluta	Wartość bilansowa w walucie	Wartość bilansowa w tys. PLN	Część krótkoterminowa	Część długoterminowa
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	528	2 352	1 492	860
Kredyt w rachunku kredytowym inwestycyjny	EUR	855	3 780	965	2 815
Kredyt w rachunku bieżącym (wieloproduktowy)	PLN/EUR	-	3 460	3 460	0
Kredyt inwestycyjny na refinansowanie kredytów udzielonych przez inny bank	EUR	553	2 446	419	2 027
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	3 262	14 430	2 654	11 776
Pożyczka	PLN	-	93	58	35
Kredyt w rachunku kredytowym	PLN/EUR		4 535	1 134	3 401
kredyt krótkoterminowy	PLN	-	71	71	0
pożyczka krótkoterminowa	PLN	-	72	72	0
Kredyt w rachunku kredytowym	PLN	434	1 918	1 918	0
Kredyt w rachunku kredytowym	PLN	253	1 117	447	670
Kredyt w rachunku kredytowym	PLN	647	2 864	1 273	1 591
Kredyt inwestycyjny	PLN	-	11 844	3 665	8 179
Kredyt inwestycyjny	PLN	-	7 175	2 221	4 954
Kredyt inwestycyjny	EUR	2 120	9 761	1 491	8 270
Kredyt w linii Cash Pool	PLN	-	7 629	7 629	
			73 547	28 969	44 578

Wszystkie kredyty i pożyczki zostały udzielone na warunkach rynkowych (stopa WIBOR lub EURIBOR dla kredytów w EUR powiększone o marżę banku). Wykaz zobowiązań stanowiących zabezpieczenie spłaty zobowiązań zamieszczono w nocie 26.

10. Aktywa oraz rezerwa na podatek odroczony

Aktywa oraz rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w następujący sposób wpływa na skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

	01.01. do 31.12.2017	01.01. do 31.12.2016
Saldo na początek okresu:		
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	24 653	24 055
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4 054	1 847
Podatek odroczony per saldo na początek okresu	-20 599	-22 208
Zmiana stanu w okresie wpływająca na:		
Wynik finansowy (+/-)	830	1 910
Inne całkowite dochody (+/-)	-872	-254
Rozliczenie połączenia jednostek gospodarczych		
Pozostałe		-47
Podatek odroczony per saldo na koniec okresu, w tym:	-20 641	-20 599
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4 655	4 054
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	25 296	24 653

Grupa nie rozpoznała aktywa na odroczony podatek dochodowy w pełnej wysokości ze względu na niepewność co do możliwości realizacji różnic przejściowych, w szczególności dotyczących strat podatkowych.

Podatek odroczony

Podatek odroczony w poniższych notach prezentowany jest jako nadwyżka rezerw z tytułu podatku odroczonego (znak dodatni) nad aktywami z tytułu odroczonego podatku dochodowego (znak ujemny).

Stan na dzień 31.12.2017 roku

Tytuł różnic przejściowych	Saldo na początek okresu	Wynik finansowy	Inne dochody całkowite	Saldo na koniec okresu
Aktywa:				
Wartości niematerialne	2 138	171	0	2 309
Rzeczowe aktywa trwałe	20 807	4 810	0	25 617
Nieruchomości inwestycyjne	1 562	-388	0	1 174
Pochodne aktywa finansowe	54	-261	571	364
Zapasy	342	-672	0	-330
Należności z tytułu dostaw i usług	80	-575	0	-495
Kontrakty budowlane	-163	214	0	51
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-11	11	0	0
Inne aktywa	257	640	0	897
Zobowiązania:				
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	519	-975	0	-456
Rezerwy na świadczenia pracownicze	-1 216	-2 191	-139	-3 546
Pozostałe rezerwy	-1 053	690	0	-363
Pochodne zobowiązania finansowe	-63	0	124	61
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	14	-274	0	-260
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	948	-2 172	316	-908
Inne zobowiązania	-392	-1 817	0	-2 209
Inne:				
PWUG	186	-186	0	0
Nierozliczone straty podatkowe	-1 272	1 272	0	0
Wycena kontraktów walutowych	-30	30	0	0
Ulga z tytułu wydatków inwestycyjnych w SSE	-2 108	843	0	-1 265
Razem	20 599	-830	872	20 641

Stan na dzień 31.12.2016 roku

Tytuł różnic przejściowych	Saldo na początek okresu	Wynik finansowy	Inne dochody całkowite	Saldo na koniec okresu
Aktywa:				
Wartości niematerialne	2 422	-284	0	2 138
Rzeczowe aktywa trwałe	20 332	475	0	20 807
Nieruchomości inwestycyjne	323	0	0	323
Pochodne aktywa finansowe	3 444	-3 392	2	54
Zapasy	247	95	0	342
Należności z tytułu dostaw i usług	115	-35	0	80
Kontrakty budowlane	-384	221	0	-163
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-21	10	0	-11
Inne aktywa	251	6	0	257
Zobowiązania:				
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	-418	937	0	519
Rezerwy na świadczenia pracownicze	-1 435	176	43	-1 216
Pozostałe rezerwy	-1 327	274	0	-1 053
Pochodne zobowiązania finansowe	-74	-38	2	-63
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	-113	127	0	14
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	693	141	114	948
Inne zobowiązania	-729	337	0	-392
Inne:				
PWUG	186	0	0	186
Podatek odroczone od wyceny nieruchomości inwestycyjnej	1 239	0	0	1 239
Nierozliczone straty podatkowe	-1 272	0	0	-1 272
Wycena kontraktów walutowych	-78	-45	93	-30
Ulga z tytułu wydatków inwestycyjnych w SSE	-1 193	-915	0	-2 108
Razem	22 208	-1 910	254	20 599

11. Zapasy

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej ujęte są następujące pozycje zapasów:

	31.12.2017	31.12.2016
Materiały	40 465	29 145
Wyroby gotowe	27 411	23 452
Półprodukty i produkcja w toku	30 350	27 328
Towary	8 502	7 077
Wartość bilansowa zapasów razem	106 728	87 002

W pozycji „Towary” została wykazana wartość otrzymanych świadectw efektywności energetycznej (tzw. „białe certyfikaty”) – wartość bilansowa tych świadectw na 31 grudnia 2017 roku wynosił 1.407 tys. PLN (0 tys. PLN na 31 grudnia 2016).

Zmiany odpisów aktualizujących wartość zapasów przedstawia poniższa tabela:

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Stan na początek okresu	1 789	1 784
Odpisy ujęte jako koszt w okresie	1 550	610
Odpisy odwrócone w okresie (-)	-760	-605
Odpisy wykorzystane (-)	-70	0
Stan na koniec okresu	2 509	1 789

12. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności krótkoterminowe przedstawiają się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016
Aktywa finansowe (MSR 39):		
Należności handlowe	111 847	92 194
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych (-)	-5 826	-5 175
Należności handlowe netto	106 021	87 019
Inne należności	1 539	283
Należności ze sprzedaży aktywów trwałych	68	0
Kaucje z tytułu usług budowlanych	104	404
Kaucje wpłacone z innych tytułów	18	6
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności finansowych (-)	-1 634	-33
Pozostałe należności finansowe netto	95	660
Aktywa niefinansowe (poza MSR 39):		
Należności z tytułu podatków i innych świadczeń	7 853	9 875
Przedpłaty i zaliczki	3 783	330
Pozostałe należności niefinansowe	660	302
Odpisy aktualizujące wartość należności niefinansowych (-)	-522	0
Należności niefinansowe	11 774	10 507
Należności handlowe oraz pozostałe razem	117 890	98 186

Grupa Kapitałowa dokonała oceny należności ze względu na utratę ich wartości zgodnie ze stosowaną polityką rachunkowości. Odpisy aktualizujące wartość należności finansowych oraz niefinansowych obciążają pozostałe koszty operacyjne. Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności przedstawiają się następująco:

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Stan na początek okresu	5 175	4 937
Odpisy rozwiązane ujęte jako przychód w okresie (-)	-357	-128
Odpisy wykorzystane (-)	-2	-15
Odpisy ujęte jako koszt w okresie	3 168	381
Stan na koniec okresu	7 984	5 175

Dalsza analiza ryzyka kredytowego należności, w tym analiza wieku należności zaległych nie objętych odpisem aktualizującym, została przedstawiona w nocie 29.

Najistotniejszą pozycją, na którą dokonano odpisu aktualizującego w 2017 roku jest należność na 1.588 tys. PLN, której zwrotu domaga się Techmadex S.A. od swojego kontrahenta – Gaz System S.A., w związku z niezasadnym, zdaniem Techmadex S.A., skorzystaniem z gwarancji ubezpieczeniowej. Techmadex wystawił notę z żądaniem zwrotu tych środków, która nie została zaakceptowana przez Gaz System, w związku z czym objęto ją odpisem aktualizującym. Kwestia ta została szerzej opisana w punkcie dotyczącym spraw sądowych.

Struktura przeterminowania należności przedstawia się następująco:

Stan na dzień 31.12.2017 roku

	Bieżące	Zaległe	Razem
Należności handlowe	77 150	34 697	111 847
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych (-)	-21	-5 805	-5 826
Należności handlowe netto	77 129	28 892	106 021
Pozostałe należności	7 332	6 171	13 503
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności (-)	-1 598	-36	-1 634
Pozostałe należności netto	5 734	6 135	11 869
Należności razem	82 863	35 027	117 890

Stan na dzień 31.12.2016 roku

	Bieżące	Zaległe	Razem
Należności handlowe	70 063	22 131	92 194
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych (-)	22	-5 197	-5 175
Należności handlowe netto	70 085	16 934	87 019
Pozostałe należności	11 184	16	11 200
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności (-)	-17	-16	-33
Pozostałe należności netto	11 167	0	11 167
Należności razem	81 252	16 934	98 186

Dalsza analiza wiekowania należności została przedstawiona w nocie 29.

13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2017	31.12.2016
Rachunki bankowe w PLN	2 783	8 118
Rachunki bankowe walutowe	16 467	6 058
Gotówka w kasie	121	87
Depozyty krótkoterminowe	21 801	29 479
Pozostałe środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	193	74
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	41 365	43 816

Grupa Kapitałowa dla celów sporządzenia skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych klasyfikuje środki pieniężne w sposób przyjęty do prezentacji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Z pozycji „Depozyty krótkoterminowe” kwota 3.003 tys. PLN dotyczy środków pieniężnych zdeponowanych na rachunku oszczędnościowym jako zabezpieczenie kredytu udzielonego przez ING Bank na rzecz Techmadex S.A. Kredyt ten został spłacony zgodnie z harmonogramem, a środki pieniężne z depozytu zostały zwrócone na rachunek bieżący po dniu bilansowym.

14. Kapitał własny

14.1 Kapitał podstawowy

Na dzień 31 grudnia 2017 kapitał podstawowy Spółki dominującej wynosił 1.335 tys. PLN i dzielił się na 6.676.854 akcji o wartości nominalnej 0,20 PLN każda.

seria	liczba akcji	wartość nominalna 1 akcji [PLN]	kapitał akcyjny [PLN]
A	2 101 750	0,20	420 350,00
B	952 400	0,20	190 480,00
C	850 000	0,20	170 000,00
D	560 000	0,20	112 000,00
E	440 000	0,20	88 000,00
F	1 772 704	0,20	354 540,80
	6 676 854		1 335 370,80

Wszystkie akcje zostały w pełni opłacone. Wszystkie akcje w równym stopniu uczestniczą w podziale dywidendy oraz każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.

W roku 2017 ani w roku 2016, nie miały miejsca zmiany kapitału zakładowego Spółki dominującej.

Na dzień bilansowy akcje Spółki dominującej nie pozostawały w jej posiadaniu jako akcje własne, ani też w posiadaniu jednostek zależnych ani stowarzyszonych.

Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu na dzień zatwierdzenia do publikacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

Akcjonariusz	Liczba akcji	Udział w kapitale zakładowym	Liczba głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów
Capital MBO S.A. sp. k.	4 406 723	66,00%	4 406 723	66,00%
Nationale Nederlanden OFE	424 432	6,36%	424 432	6,36%

14.2 Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

W 2017 roku kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej nie uległ zmianie w stosunku do stanu na 31 grudnia 2016 roku.

14.3 Pozostałe kapitały

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2017 roku

	Przeszacowanie rzeczowych aktywów trwałych	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Instrumenty zabezpieczające przepływy pien.	Zyski straty aktuarialne	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagr.	Udział w innych dochodach całk. jednostek wycenianych metodą praw wł.	Inne całkowite dochody razem	Kapitał z wyceny programów płatności akcjami	Pozostałe kapitały razem
Saldo na początek okresu	1 586	0	-1 928	-731	0	0	-1 073	-400	-1 473
Emisja opcji na akcje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne całkowite dochody brutto	0	0	5 107	-136	0	0	4 971	0	4 971
Podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów (-)	0	0	-821	11	0	0	-810	0	-810
Przeniesienie innych całkowitych dochodów do zysków zatrzymanych (-)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na koniec okresu	1 586	0	2 358	-856	0	0	3 088	-400	2 688

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2016 roku

	Przeszacowanie rzeczowych aktywów trwałych	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Instrumenty zabezpieczające przepływy pien.	Zyski straty aktuarialne	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagr.	Udział w innych dochodach całk. jednostek wycenianych metodą praw wł.	Inne całkowite dochody razem	Kapitał z wyceny programów płatności akcjami	Pozostałe kapitały razem
Saldo na początek okresu	1 586	0	-426	-78	0	0	1 082	-400	682
Emisja opcji na akcje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne całkowite dochody brutto	0	0	-1 723	-728	0	0	-2 451	0	-2 451
Podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów (-)	0	0	159	75	0	0	234	0	234
Przeniesienie innych całkowitych dochodów do zysków zatrzymanych (-)	0	0	62	0	0	0	62	0	62
Saldo na koniec okresu	1 586	0	-1 928	-731	0	0	-1 073	-400	-1 473

14.4 Udziały niedające kontroli

Prezentowane w kapitale własnym Grupy udziały niedające kontroli odnoszą się do następujących jednostek zależnych:

	31.12.2017	31.12.2016
Jednostka zależna Masterform Sp. z o.o.	7 501	6 191
Jednostka zależna Kuźnia Polska S.A.	7 780	8 614
Jednostka zależna Techmadex S.A.	3 765	6 087
Jednostka zależna Armak S.A.	0	380
Udziały niedające kontroli razem	19 046	21 272

W okresie objętym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym wartość udziałów niedających kontroli uległa zmianie z tytułu transakcji wpływających na strukturę Grupy oraz z tytułu rozliczenia całkowitych dochodów w części przypadającej na mniejszość.

Udziały nie dające kontroli występują w trzech podmiotach zależnych – Kuźnia Polska S.A., Techmadex S.A. i Masterform Sp. z o.o.

W Kuźni Polskiej udziały niedające kontroli (4,20%) związane są z rozdrobionym akcjonariatem (akcje pozyskane przez pracowników w procesie przekształceń własnościowych).

W Techmadex S.A. udziały nie dające kontroli (48,9%) koncertowały się na udziałowcach z którymi Grupa przeprowadziła transakcję przejęcia kontroli.

W spółce Masterform Sp. z o.o. udziały nie dające kontroli stanowiły 25% i były w posiadaniu BR Capital sp. z o.o., z którym współpraca ma charakter strategiczny w zakresie realizacji średnioterminowych celów finansowych.

15. Świadczenia pracownicze

15.1 Koszty świadczeń pracowniczych

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Koszty wynagrodzeń	112 118	105 343
Koszty ubezpieczeń społecznych	22 988	22 625
Koszty programów płatności akcjami	0	0
Koszty przyszłych świadczeń (rezerwy na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne)	1 617	9 001
Koszty świadczeń pracowniczych razem	136 723	136 969

15.2 Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych

Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują:

Stan na dzień 31.12.2017 roku

Zobowiązania i rezerwy	krótkoterminowe	długoterminowe	Razem
Rezerwy na pozostałe świadczenia	2 853	0	2 853
Rezerwy na odprawy emerytalne	781	3 948	4 729
Rezerwy na nagrody jubileuszowe	1 158	6 602	7 760
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	3 764	0	3 764
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	6 308	0	6 308
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	4 849	0	4 849
Razem świadczenia pracownicze	19 713	10 550	30 263

Stan na dzień 31.12.2016 roku

Zobowiązania i rezerwy	krótkoterminowe	długoterminowe	Razem
Rezerwy na pozostałe świadczenia	2 329	0	2 329
Rezerwy na odprawy emerytalne	458	4 202	4 660
Rezerwy na nagrody jubileuszowe	1 310	6 465	7 775
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	2 704	0	2 704
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	6 283	0	6 283
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	3 952	0	3 952
Razem świadczenia pracownicze	17 036	10 667	27 703

Na zmianę stanu rezerw na nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe pracownicze wpływ miały następujące pozycje:

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2017 roku

Rezerwy na świadczenia pracownicze	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalne	Razem
Stan rezerw na początek okresu	7 775	4 660	12 435
<i>Zmiany ujęte w rachunku zysków i strat:</i>			
Koszty bieżącego i przeszłego zatrudnienia	812	271	1 083
Koszty odsetek	244	153	397
Zyski (-) lub straty (+) aktuarialne	305	0	305
<i>Zmiany ujęte w innych całkowitych dochodach:</i>			
Wypłacone świadczenia (-)	-1 376	-494	-1 870
Zyski (-) lub straty (+) aktuarialne	0	139	139
Wartość bieżąca rezerw na koniec okresu	7 760	4 729	12 489

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2016 roku

Rezerwy na świadczenia pracownicze	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalne	Razem
Stan rezerw na początek okresu	5 077	3 324	8 401
<i>Zmiany ujęte w sprawozdaniu z dochodów:</i>			
Koszty bieżącego i przeszłego zatrudnienia	4 030	1 248	5 278
Koszty odsetek	149	93	242
Zyski (-) lub straty (+) aktuarialne	-358	0	-358
<i>Zmiany ujęte w innych całkowitych dochodach:</i>			
Wypłacone świadczenia (-)	-1 123	-403	-1 526
Zyski (-) lub straty (+) aktuarialne	0	398	398
Wartość bieżąca rezerw na koniec okresu	7 775	4 660	12 435

Założenia aktuarialne

Założenia odnośnie śmiertelności oraz zachorowalności oparto na publikacjach GUS i ZUS (tablice śmiertelności PTTŻ 2016, publikacje ZUS na temat orzeczeń lekarskich i przyznanych świadczeniach rentowych). Wskaźnik rotacji pracowników wyliczono opierając się na danych otrzymanych od pracodawcy, przy czym przyjęte wskaźniki zależą od wieku i płci pracownika.

Zgodnie z zaleceniem Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) nr 19 wysokość stopy dyskontowej należy określić bazując na stopie zwrotu z obligacji korporacyjnych wysokiej jakości lub z obligacji Skarbu Państwa, o stałym oprocentowaniu i terminie wykupu zbliżonym do średniego terminu wymagalności zobowiązań. Biorąc pod uwagę powyższy fakt przyjęto stopę dyskontową na poziomie 3,25% (2016: 3,5%). Zgodnie z zaleceniem MSR uwzględniono przyszły wzrost płac, przy czym przyjęto długookresową średnią wzrostu płac na poziomie 2,5% (2016: 2,5%), przy średniej inflacji 2,5% (2016: 2,5%).

Zmiany założeń w porównaniu do roku poprzedniego: aktualizacja tablicy śmiertelności oraz zmiana stopy dyskonta.

Zasady obliczeń

Wartość bieżącą zobowiązania liczy się stosując metodę Prognozowanych Uprawnień Jednostkowych, przy użyciu zdyskontowanych przepływów finansowych. W ramach tej metody przyporządkowuje się wartość świadczenia do odpowiedniego okresu zatrudnienia tj. każde świadczenie (nagroda jubileuszowa, odprawa emerytalna, odprawa rentowa) przyporządkowane jest do okresu od daty rozpoczęcia zatrudnienia w zakładzie pracy do daty hipotetycznego nabycia prawa do tego świadczenia. W tym celu oblicza się na każdy miesiąc symulacji prawdopodobieństwo rozwiązania stosunku pracy bez prawa do odprawy oraz prawdopodobieństwa zgonu i przejścia na emeryturę lub rentę inwalidzką. Prawdopodobieństwa obliczane są w oparciu o wyżej wymienione założenia aktuarialne. W wyliczeniach przyjęto również, że w przypadku osiągnięcia wieku emerytalnego, pracownik otrzymuje odprawę emerytalną i przestaje pracować (nie pobiera dalej nagród jubileuszowych).

Końcowa wartość rezerwy dla danego pracownika jest sumą zdyskontowanych świadczeń (uwzględniających prawdopodobieństwo wypłaty świadczenia) pomnożonych przez współczynniki będące ilorazem stażu pracy w momencie obliczania wartości rezerwy oraz stażu pracy w momencie uzyskania prawa do danego świadczenia.

Końcowa wartość rezerwy dla zakładu pracy jest sumą wartości rezerw policzonych dla poszczególnych pracowników. Wyniki obliczeń nie obejmują narzutów na wynagrodzenia obciążających zakład pracy i nie wliczonych do wynagrodzenia pracownika będącego podstawą do przeprowadzonych wyliczeń.

Kwotę rezerwy podzielono na część krótkoterminową i długoterminową. Jako rezerwę krótkoterminową przyjmuje się rezerwę na świadczenia, których data wymagalności, wynikająca z przyjętych założeń (np. odnośnie wieku emerytalnego lub prawdopodobieństwa przejścia na rentę) lub uzyskanych informacji (np. o datach wypłaty nagród jubileuszowych), przypada w ciągu 12 miesięcy od daty bilansowej. Jako rezerwę długoterminową przyjmuje się rezerwę na świadczenia, których data wymagalności przypada po upływie 12 miesięcy od daty bilansowej.

W trakcie roku obrotowego dokonano zmiany zapisów Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy, wyłączając niektóre osoby z nabywania prawa do nagrody jubileuszowej.

Wymagalność zobowiązań z tytułu przyszłych wypłat nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych i rentowych w ujęciu kwotowym i procentowym przedstawia się następująco:

Rok	Nagrody jubileuszowe	Nagrody jubileuszowe %	Odprawy emerytalne i rentowe	Odprawy emerytalne i rentowe %
1 rok	1 158	14,92%	779	16,49%
2 rok	803	10,35%	458	9,70%
3 rok	819	10,56%	317	6,71%
4 rok	644	8,30%	311	6,58%
5 rok	628	8,09%	243	5,14%
6 rok	399	5,14%	273	5,78%
7 rok	439	5,66%	216	4,57%
8 rok	410	5,28%	245	5,19%
9 rok	356	4,59%	239	5,06%
10 rok	309	3,98%	186	3,94%
następne	1 795	23,12%	1 462	30,84%
Razem	7 760	100,00%	4 729	100,00%

Spodziewane płatności z tytułu przyszłych wypłat nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych i rentowych w Grupie na 31 grudnia 2017 w ujęciu kwotowym i procentowym przedstawia się następująco:

Spodziewane płatności świadczeń	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalne i rentowe	Razem
1 rok	1 398	808	2 206
2 rok	1 026	523	1 549
3 rok	1 194	377	1 571
4 rok	1 125	403	1 528
5 rok	1 153	342	1 495
Następne 5 lat	4 768	2 043	6 811
Razem	10 664	4 496	15 160

Analiza wrażliwości na założenia aktuarialne (dane w tys. PLN)

Badanie wrażliwości	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalne i rentowe	Razem
Zobowiązanie wyliczone	7 759	4 725	12 484
Zobowiązanie wyliczone dla stopy dyskonta +0,5%	7 518	4 539	12 057
Zobowiązanie wyliczone dla stopy dyskonta -0,5%	8 016	4 916	12 932
Zobowiązanie dla stopy wzrostu płac +0,5%	8 013	4 913	12 926
Zobowiązanie dla stopy wzrostu płac -0,5%	7 518	4 551	12 069
Zobowiązanie dla wskaźników rotacji powiększonych o 10%	7 624	4 670	12 294
Zobowiązanie dla wskaźników rotacji pomniejszonych o 10%	7 901	4 784	12 685

16. Pozostałe rezerwy

Wartość rezerw ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz ich zmiany w poszczególnych okresach przedstawiały się następująco:

Stan na dzień 31.12.2017 roku

Rezerwy	krótkoterminowe	długoterminowe
Rezerwy na sprawy sądowe	0	0
Rezerwy na straty z umów budowlanych	150	0
Rezerwy na koszty restrukturyzacji	0	0
Inne rezerwy	1 181	0
Pozostałe rezerwy razem	1 331	0

Stan na dzień 31.12.2016 roku

Rezerwy	krótkoterminowe	długoterminowe
Rezerwy na sprawy sądowe	0	0
Rezerwy na straty z umów budowlanych	0	0
Rezerwy na koszty restrukturyzacji	0	0
Inne rezerwy	836	0
Pozostałe rezerwy razem	836	0

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2017 roku

Rezerwy	Sprawy sądowe	Straty z umów budowlanych	Koszty restrukturyzacji	Inne	Razem
Stan na początek okresu	0	0	0	836	836
Zwiększenie rezerw ujęte jako koszt w okresie	0	150	0	469	619
Rozwiązanie rezerw ujęte jako przychód w okresie (-)	0	0	0	-124	-124
Wykorzystanie rezerw (-)	0	0	0	0	0
Stan na koniec okresu	0	150	0	1 181	1 331

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2016 roku

Rezerwy	Sprawy sądowe	Straty z umów budowlanych	Koszty restrukturyzacji	Inne	Razem
Stan na początek okresu	0	0	0	449	449
Zwiększenie rezerw ujęte jako koszt w okresie	0	0	0	2 157	2 157
Rozwiązanie rezerw ujęte jako przychód w okresie (-)	0	0	0	-1 435	-1 435
Wykorzystanie rezerw (-)	0	0	0	-335	-335
Stan na koniec okresu	0	0	0	836	836

17. Pozostałe zobowiązania długoterminowe

Pozostałe zobowiązania długoterminowe obejmują:

	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania z tytułu zakupu aktywów trwałych	0	0
Kaucje otrzymane	24	44
Inne zobowiązania finansowe	10	3 852
Pozostałe zobowiązania długoterminowe razem	34	3 896

W 2017 roku z ksiąg Mangata Holding S.A. wysięgowane zostało zobowiązanie do dopłaty za akcje Masterform S.A. (obecnie Masterform Sp. z o.o.). Dopłata do ceny nabycia Masterform uzależniona była od osiągnięcia przez tę spółkę uzgodnionych wyników finansowych na poziomie EBITDA w latach 2015-2017.

Zgodnie z warunkami nabycia 80% akcji Masterform S.A., cena zakupu mogła zostać zwiększona o 3.968 tys. PLN w przypadku zrealizowania przez Masterform S.A. celów określonych w umowie inwestycyjnej.

W 2017 roku dokonano weryfikacji zadań zawartych w umowie inwestycyjnej. W rezultacie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że Masterform nie zrealizował wskazanego w umowie inwestycyjnej celu – osiągnięcia założonego poziomu skumulowanej wartości EBITDA. Na tej podstawie została podjęta decyzja o wysięgowaniu zobowiązania do dopłaty za nabyte akcje Masterform S.A.

18. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług przedstawiają się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania finansowe (MSR 39):		
Zobowiązania z handlowe	68 884	48 602
Zobowiązania z tytułu zakupu aktywów trwałych	1 929	3 541
Inne zobowiązania finansowe	57	61
Zobowiązania finansowe	70 870	52 204
Zobowiązania niefinansowe (poza MSR 39):		
Zobowiązania z tytułu podatków i innych świadczeń	3 137	4 423
Przedpłaty i zaliczki otrzymane na dostawy	1 811	434
Zobowiązania z tytułu umów o usługę budowlaną	1 391	878
Zaliczki otrzymane na usługi budowlane	0	0
Inne zobowiązania niefinansowe	1 077	506
Zobowiązania niefinansowe	7 416	6 241
Zobowiązania handlowe i pozostałe operacyjne	78 286	58 445

19. Rozliczenia międzyokresowe

Stan na dzień 31.12.2017 roku

Rozliczenia międzyokresowe	krótkoterminowe	długoterminowe	Razem
Aktywa - rozliczenia międzyokresowe:			
Czynsze najmu	0	0	0
Usługi budowlane	0	0	0
Inne koszty opłacone z góry	2 702	4	2 706
Aktywa - rozliczenia międzyokresowe razem	2 702	4	2 706
Pasywa - rozliczenia międzyokresowe:			
Dotacje otrzymane	3 114	2 903	6 017
Usługi budowlane	0	0	0
Przychody przyszłych okresów	202	603	805
Inne rozliczenia	124	0	124
Pasywa - rozliczenia międzyokresowe razem	3 440	3 506	6 946

Stan na dzień 31.12.2016 roku

Rozliczenia międzyokresowe	krótkoterminowe	długoterminowe	Razem
Aktywa - rozliczenia międzyokresowe:			
Czynsze najmu	0	0	0
Usługi budowlane	0	0	0
Inne koszty opłacone z góry	1 565	884	2 449
Aktywa - rozliczenia międzyokresowe razem	1 565	884	2 449
Pasywa - rozliczenia międzyokresowe:			
Dotacje otrzymane	3 302	3 437	6 739
Usługi budowlane	0	0	0
Przychody przyszłych okresów	0	0	0
Inne rozliczenia	148	0	148
Pasywa - rozliczenia międzyokresowe razem	3 450	3 437	6 887

20. Przychody operacyjne

Przychody Grupy uzyskiwane od klientów zewnętrznych w przekroju obszarów geograficznych przedstawiają się następująco:

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Polska	211 744	199 861
Unia Europejska	316 036	296 435
Pozostałe kraje	89 702	71 955
Przychody ze sprzedaży	617 482	568 251

W 2017 roku, do największych odbiorców Spółki w Unii Europejskiej, wyłączając Polskę należały: Niemcy, Czechy, Włochy, Holandia i Finlandia. Wśród głównych kierunków eksportu w 2017 roku, w gronie pozostałych krajów należy wymienić Rosję, Ukrainę, Białoruś, Indonezję i Szwajcarię.

Sprzedaż do żadnego z klientów nie przekroczyła 10% przychodów ze sprzedaży.

Przychody osiągnane przez Grupę ze sprzedaży poszczególnych grup produktów, usług oraz towarów i materiałów przedstawiają się następująco:

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Produkty		
Elementy złączne	126 635	124 312
Automotive	311 617	277 544
Automatyka przemysłowa	118 920	107 326
Działalność pozaprodukcyjna	0	0
Przychody ze sprzedaży produktów	557 172	509 182
Usługi		
Elementy złączne	344	421
Automotive	4 374	5 814
Automatyka przemysłowa	13 302	8 221
Działalność pozaprodukcyjna	784	697
Przychody ze sprzedaży usług	18 804	15 153
Towary i materiały		
Elementy złączne	2 453	1 432
Automotive	14 044	3 078
Automatyka przemysłowa	24 943	39 094
Działalność pozaprodukcyjna	66	312
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	41 506	43 916
Przychody ze sprzedaży	617 482	568 251

21. Koszty operacyjne

21.1 Koszty według rodzaju

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Amortyzacja	26 878	23 509
Świadczenia pracownicze	141 109	136 969
Zużycie materiałów i energii	286 658	250 978
Usługi obce	77 051	69 757
Podatki i opłaty	5 754	5 180
Pozostałe koszty rodzajowe	4 484	4 984
Koszty wg rodzaju razem	541 934	491 377
Zmiana stanu produktów, produkcji w toku (+/-)	-9 129	-12 179
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby (-)	-4 317	-4 426
Koszt własny sprzedaży, koszty sprzedaży oraz koszty ogólnego zarządu	528 488	474 772

22. Pozostałe przychody operacyjne oraz pozostałe koszty operacyjne

22.1 Pozostałe przychody operacyjne

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Przychody z refaktur	38	513
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	158	174
Wycena nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej	0	0
Odwrocenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	0	59
Odwrocenie odpisów aktualizujących wartość należności finansowych	49	128
Odwrocenie odpisów aktualizujących wartość należności niefinansowych	0	0
Odwrocenie odpisów aktualizujących wartość zapasów	540	211
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw	15	103
Otrzymane kary i odszkodowania	296	146
Dotacje otrzymane	1 035	658
Przedawnione zobowiązania	0	17
Uzysk złomu	350	82
Bonus za obrót	0	5
Nadwyżki inwentaryzacyjne	91	6
Pozostałe przychody operacyjne (inne)	4 852	84
Odszkodowania z ubezpieczenia	237	17
Pozostałe przychody operacyjne razem	7 661	2 203

Najistotniejszą pozycją pozostałych przychodów operacyjnych (innych) jest wyśięgowanie zobowiązania do dopłaty za akcje Masterform S.A., co zostało opisane w nocie 17 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

22.2 Pozostałe koszty operacyjne

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	253	120
Wycena nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej	0	0
Odpisy aktualizujące wartość firmy	2 790	3 500
Odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	0	0
Odpisy aktualizujące wartość należności finansowych	1 923	331
Odpisy aktualizujące wartość należności niefinansowych	379	50
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	1 330	551
Przecena zapasów	0	31
Utworzenie rezerw	286	127
Koszty związane z nabyciem jednostki zależnej	0	0
Koszty usuwania braków i złomowania	1 282	715
Likwidacja środków trwałych	13	134
Przekazane darowizny	136	1 931
Bonus za obrót	0	0
Koszty przenoszenia zakładu armatury	0	0
Niedobory inwentaryzacyjne	87	8
Spisane należności	0	18
Kary umowne	314	86
Straty w majątku trwałym	30	8
Koszty refaktur	299	98
Zapłacone odszkodowania	164	55
Koszty sądowe	47	149
Inne koszty	430	141
Pozostałe koszty operacyjne razem	9 763	8 053

23. Przychody i koszty finansowe

23.1 Przychody finansowe

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
<i>Przychody z odsetek dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy:</i>		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (lokaty)	466	42
Pożyczki i należności (odsetki)	322	245
Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności	0	0
Przychody z odsetek dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik	788	287
<i>Zyski z wyceny oraz realizacja instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:</i>		
Instrumenty pochodne handlowe	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0
Akcje spółek notowanych	0	0
Dłużne papiery wartościowe	0	0
Jednostki funduszy inwestycyjnych	0	0
Zyski z wyceny oraz realizacji instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik	0	0
Różnice kursowe		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3	326
Pożyczki i należności	232	1 020
Zobowiązania	928	0
Różnice kursowe razem	1 163	1 346
<i>Pozostałe przychody finansowe:</i>		
Zyski z aktywów dostępnych do sprzedaży przeniesione z kapitału	0	0
Dywidendy z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	0	0
Dywidendy z inwestycji w jednostki zależne	1	0
Odwrocenie odpisów aktualizujących wartość należności i pożyczek	0	80
Odwrocenie odpisów aktualizujących wartość inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności	0	0
Odsetki od aktywów finansowych objętych odpisem aktualizującym	0	0
Inne przychody finansowe	213	588
Pozostałe przychody finansowe	214	668
Przychody finansowe razem	2 165	2 301

Grupa nie posiada aktywów oraz zobowiązań finansowych z kategorii wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wykazane zyski oraz straty z wyceny oraz realizacji instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat odnoszą się w całości do instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu.

23.2 Koszty finansowe

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
<i>Koszty odsetek dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy:</i>		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	464	266
Kredyty w rachunku kredytowym	1 495	1 050
Kredyty w rachunku bieżącym	88	253
Pożyczki (odsetki)	6	0
Dłużne papiery wartościowe	0	0
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	273	156
Koszty odsetek dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	2 326	1 725

<i>Straty z wyceny oraz realizacji instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:</i>		
Instrumenty pochodne handlowe	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0
Akcje spółek notowanych	0	0
Dłużne papiery wartościowe	0	0
Jednostki funduszy inwestycyjnych	0	0
Straty z wyceny oraz realizacji instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	0
<i>Różnice kursowe</i>		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 130	13
Pożyczki i należności	4 939	1 203
Zobowiązania	0	0
Różnice kursowe razem	6 069	1 216
<i>Pozostałe koszty finansowe:</i>		
Straty z aktywów dostępnych do sprzedaży przeniesione z kapitału	0	0
Odpisy aktualizujące wartość należności i pożyczek	416	367
Odpisy aktualizujące wartość inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności	0	0
Odpisy aktualizujące wartość aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	0	0
Inne koszty finansowe	331	205
Pozostałe koszty finansowe	747	572
Koszty finansowe razem	9 142	3 513

24. Podatek dochodowy

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
<i>Podatek bieżący:</i>		
Rozliczenie podatku za okres sprawozdawczy	8 594	12 153
Korekty podatku za poprzednie okresy	-16	0
Bieżący podatek dochodowy	8 578	12 153
<i>Podatek odroczony:</i>		
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	-733	-1 809
Rozliczenie niewykorzystanych strat podatkowych	-32	-104
Odroczony podatek dochodowy	-765	-1 913
Podatek dochodowy razem	7 813	10 240

Uzgodnienie podatku dochodowego obliczonego stawką 19% od wyniku przed opodatkowaniem z podatkiem dochodowym wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat przedstawia się następująco:

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Wynik finansowy brutto	48 891	55 247
Podatek dochodowy wg stawki krajowej Spółki dominującej (19%)	9 289	10 497
<i>Uzgodnienie podatku dochodowego z tytułu:</i>		
Wyniku z działalności w SSE (-)	-1 094	-1 294
Przychodów nie podlegających opodatkowaniu (-)	-742	-1 226
Kosztów trwale nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów (+)	539	3 129
Wykorzystania uprzednio nierozpoznanych strat podatkowych (-)	-32	-204
Nieujętego aktywa na podatek odroczony od ujemnych różnic przejściowych (+)	149	133
Nieujętego aktywa na podatek odroczony od strat podatkowych (+)	471	241
Korekty podatku za poprzednie okresy (+/-)	-96	-184
Koszty podatkowe	-369	-584
Odliczenia	-302	-267
Obciążenie wyniku podatkiem dochodowym	7 813	10 241
Efektywna stawka podatku [%]	16	19

25. Zysk na akcję i wypłacone dywidendy

25.1 Zysk na akcję

Zysk na akcję liczony jest według formuły zysk netto przypadający akcjonariuszom podmiotu dominującego podzielony przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w danym okresie.

Przy wyliczeniu zarówno podstawowego jak i rozwodnionego zysku (straty) na akcję Grupa stosuje w liczniku kwotę zysku (straty) netto przypadającego akcjonariuszom podmiotu dominującego.

Kalkulację podstawowego oraz rozwodnionego zysku (straty) na akcję wraz z uzgodnieniem średniej ważonej rozwodnionej liczby akcji przedstawiono poniżej.

	01.01. do 31.12.2017	01.01. do 31.12.2016
<i>Liczba akcji stosowana jako mianownik wzoru</i>		
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	6 676 854	6 676 854
Rozwadniający wpływ opcji zamiennych na akcje	0	0
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych	6 676 854	6 676 854
<i>Działalność kontynuowana</i>		
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	41 624	44 891
Podstawowy zysk na akcję z działalności kontynuowanej	6,23	6,72
Rozwodniony zysk na akcję z działalności kontynuowanej	6,23	6,72
<i>Działalność zaniechana</i>		
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	0	0
Podstawowy zysk na akcję z działalności zaniechanej	0	0
Rozwodniony zysk na akcję z działalności zaniechanej	0	0
<i>Działalność kontynuowana i zaniechana</i>		
Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	41 624	44 891
Podstawowy zysk na akcję (PLN)	6,23	6,72
Rozwodniony zysk na akcję (PLN)	6,23	6,72

25.2 Dywidendy

W dniu 9 sierpnia 2017 roku Zarząd Spółki dominującej przyjął oraz przekazał do publicznej wiadomości (raport bieżący nr 26/2017) Politykę Dywidendową Mangata Holding S.A.

Polityka dywidendowa zakłada, że w okresie nie krótszym niż 5 lat, Zarząd Mangata Holding S.A. będzie rekomendował Walnemu Zgromadzeniu wypłatę części zysku wypracowanego przez Spółkę w postaci dywidendy. Kwota zysku, rekomendowana przez Zarząd Mangata Holding S.A. do wypłaty na rzecz akcjonariuszy Spółki, będzie w każdym wypadku uwzględniała następujące istotne czynniki:

- (i) aktualne potrzeby inwestycyjne Grupy Kapitałowej Mangata Holding S.A. wynikające z realizacji strategii rozwoju Grupy, zakładającej zarówno rozwój organiczny, jak i ewentualne procesy akwizycyjne w ramach Grupy, oraz
- (ii) aktualną sytuację finansową Spółki, a także
- (iii) uwarunkowania rynkowe.

W zależności od analizy wskazanych powyżej istotnych czynników, rekomendacja Zarządu Mangata Holding S.A. dotycząca wypłaty przez Spółkę zysku może być różna w kolejnych latach obrotowych, w tym również może być

odmienna od zakładanej w niniejszej polityce dywidendowej. Zarząd Mangata Holding S.A. będzie dokonywał systematycznej rewizji założeń niniejszej polityki dywidendowej.

W dniu 13 września 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę o wypłacie dywidendy w łącznej kwocie 34.720 tys. PLN (po 5,20 PLN na jedną akcję). Jej źródłem były zyski z lat ubiegłych. Dzień dywidendy został ustalony na 20 września 2017 roku, natomiast wypłata dywidendy nastąpiła 27 września 2017 roku. Źródłem finansowania dywidendy dla akcjonariuszy Mangata Holding S.A. były środki pochodzące z dywidend od spółek zależnych Emitenta w łącznej kwocie 34.977 tys. PLN. Dywidendy te zostały zadeklarowane i przekazane do Mangata Holding S.A. we wrześniu 2017 roku.

Spółka dominująca nie wypłacała dywidendy w roku 2016.

26. Zabezpieczenia spłaty zobowiązań

Zaciągnięte przez Grupę Kapitałową zobowiązania z tytułu kredytów, pożyczek, innych instrumentów dłużnych oraz z tytułu leasingu finansowego objęte są różnego rodzaju zabezpieczeniami. Do najpowszechniejszych oraz najistotniejszych zabezpieczeń spłaty należą (według stanu na dzień bilansowy):

	31.12.2017	31.12.2016
Hipoteka na nieruchomości	140 903	114 774
Rzeczowe aktywa trwałe, w tym w leasingu	73 800	76 769
Zapasy	16 900	8 000
Należności z tytułu dostaw i usług i inne	12 642	6 533
Środki pieniężne	3 072	49
Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie razem	247 317	206 125

Poza wykazanymi powyżej, zabezpieczenie zobowiązań Grupy stanowią:

- zastaw rejestrowy na akcjach Techmadex S.A. (14.485 tys. PLN) oraz na udziałach Masterform Sp. z o.o. (16.065 tys. PLN),
- weksle własne (in blanco),
- cesje należności handlowych,
- cesje praw z polis ubezpieczenia,
- pełnomocnictwa do dysponowania obecnymi i przyszłymi wpływami na rachunkach bankowych,
- poręczenie spłaty kredytu (dla spółki z Grupy Kapitałowej),
- oświadczenia o poddaniu się egzekucji.

Poza wymienionymi najistotniejszymi formami zabezpieczeń spłaty, umowy kredytowe nakładają na Grupę Kapitałową dodatkowe wymogi, jakie muszą być spełnione przez okres kredytowania - zapewnienie utrzymania określonych wskaźników finansowych:

- IBD/EBITDA na poziomie nie wyższym niż 3,5,
- wskaźnik kapitałowy – stosunek kapitałów własnych do aktywów ogółem na poziomie nie niższym niż 40%.

Powyższe wskaźniki finansowe, zarówno w 2017 roku, jak i w 2016 roku, zostały spełnione.

27. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Podmioty powiązane z Grupą Kapitałową obejmują kluczowy personel kierowniczy, jednostki stowarzyszone, jednostki zależne wyłączone z obowiązku konsolidacji oraz pozostałe podmioty powiązane, do których Grupa zalicza podmioty kontrolowane przez większościowego właściciela Spółki dominującej. Nierozliczone salda należności oraz zobowiązań zazwyczaj regulowane są w środkach pieniężnych.

27.1 Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym

Nie wystąpiły inne transakcje niż wynikające ze świadczeń pracowniczych oraz opisanych poniżej.

27.2 Transakcje z jednostkami stowarzyszonymi, niekonsolidowanymi jednostkami zależnymi oraz pozostałymi podmiotami powiązаныmi

Na dzień bilansowy Grupa nie posiadała inwestycji w jednostki stowarzyszone – udziały w jednostce stowarzyszonej Predictive Service Europe Sp. z o.o., zostały zbyte w 2017 roku (patrz opis zmian w składzie Grupy). Przychody ze sprzedaży do tej spółki w 2017 roku wyniosły 4 tys. PLN (w 2016 roku 15 tys. PLN), natomiast wartość zakupu od tej spółki wyniosła 3 tys. PLN (w 2016 roku 23 tys. PLN). Saldo należności wyniosło 0 tys. PLN na 31.12.2017 (6 tys. PLN na 31.12.2016), saldo zobowiązań – 0 tys. PLN na 31.12.2017 (15 tys. PLN na 31.12.2016).

28. Sprawy sądowe

Opis istotnych spraw sądowych w Spółkach Grupy:

Śrubena Unia S.A.

Spółka w postępowaniach sądowych, egzekucyjnych i upadłościowych dochodzi swoich należności w łącznej kwocie 4.550 tys. PLN.

Techmadex S.A.

- Sprawa z powództwa konsorcjum firm: Techmadex S.A., Atrem S.A. i GP Energia Sp. z o.o. przeciwko OGP Gaz-System S.A. przed Sądem Okręgowym w Warszawie o zapłatę 12.140 tys. PLN, z czego kwota zasądzona pozwem zostanie podzielona pomiędzy uczestników konsorcjum w proporcjach 40% dla Techmadex S.A. 40% dla Atrem S.A. oraz 20% dla GP Energia Sp. z o.o. Pozew wniesiono w dniu 15 lutego 2016 roku. Sprawa znajduje się w toku postępowania rozpoznawczego.
- Sprawa z powództwa InterRisk Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Vienna Insurance Group w Warszawie przeciwko Eda-Serwis Sp. Z o.o. w Warszawie, Przedsiębiorstwo Usługowe EKOKAN Sp. z o.o. w Tarnowie oraz Techmadex S.A. przed Sądem Okręgowym w Warszawie o zapłatę 1.663 PLN z weksla (1.500 tys. PLN od Techmadex S.A.). Sprawa znajduje się w toku postępowania rozpoznawczego. Jako podstawę roszczenia względem Techmadex S.A. powód wskazał poręczenie do ww. kwoty weksla in blanco z klauzulą bez protestu wystawionego przez Eda Serwis Sp. z o.o. (wówczas spółka zależna Techmadex S.A.) na zabezpieczenie ewentualnych roszczeń regresowych InterRisk związanych z wystawieniem ubezpieczeniowej gwarancji należytego wykonania kontraktu i usunięcia wad i usterek, dotyczącej realizacji umowy pod nazwą „Rozbudowa węzła Rembelszczyzna”. We wskazanym wyżej pozwie InterRisk wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty, że Spółka ma zapłacić solidarnie 1.500 tys. PLN. Wobec braku podstaw do wydania nakazu zapłaty z weksla, sprawa została skierowana na rozprawę. Techmadex S.A. stoi na stanowisku, że roszczenie InterRisk jest niezasadne z uwagi na upływ terminu ważności ubezpieczeniowej gwarancji, a tym samym związanej z nią zabezpieczenia udzielonego przez Spółkę.

- W dniu 22 lutego 2018 roku następujący członkowie Konsorcjum: Techmadex S.A. oraz Atrem S.A. złożyli w Sądzie Okręgowym w Warszawie pozew przeciwko spółce OGP Gaz-System S.A. z siedzibą w Warszawie (Zamawiający) o zapłatę kwoty 2.647 tys. PLN tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia uzyskanego przez Zamawiającego kosztem członków Konsorcjum bez podstawy prawnej, na skutek dokonania wypłaty wskazanej kwoty przez spółkę InterRisk Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Vienna Insurance Group (Gwarant) na rzecz Zamawiającego z ubezpieczeniowej gwarancji należytego wykonania kontraktu i usunięcia wad i usterek (Gwarancja) wniesionej przez Lidera Konsorcjum, tj. Techmadex S.A. działającego w imieniu członków Konsorcjum w składzie Techmadex S.A., Atrem S.A. (Partner Konsorcjum) oraz GP Energia Sp. o. o. (Partner Konsorcjum), zgodnie z żądaniem Zamawiającego. Wartość przedmiotu sporu: 2.647 tys. PLN. Żądanie pozwu dotyczy zasądzenia kwoty 1.588 tys. PLN na rzecz Techmadex S.A.
- W dniu 9 marca 2018 roku Członkowie Konsorcjum w składzie: Techmadex S.A., Atrem S.A., GP Energia Sp. z o.o., złożyli do Międzynarodowej Izby Handlowej z siedzibą w Paryżu wniosek o arbitraż przeciwko Force Technology (Pozwany) z siedzibą w Brøndby (Dania). Wniosek dotyczy naprawienia szkody powstałej w wyniku wyrządzenia przez Pozwanego czynu niedozwolonego, a także z tytułu nienależytego wykonania umowy zawartej 25 kwietnia 2013 roku pomiędzy Spółką a Pozwanym w przedmiocie dostawy urządzeń przemysłowych w ramach realizacji projektu pt.: „Budowa Laboratorium Wzorcowania Gazomierzy przy ciśnieniu roboczym na terenie TJE Hołowczyce w ramach realizacji projektu pn. Opracowanie i wdrożenie technologii wzorcowania gazomierzy na średnim i wysokim ciśnieniu w systemie otwarto-zamkniętym” . Wartość przedmiotu sporu wynosi 1.300 tys. EUR, z czego na rzecz Techmadex S.A. przypada 60%.

Zetkama sp. z o.o.

- W dniu 17 stycznia 2018 roku spółka wniosła do Sądu Okręgowego w Legnicy VI Wydziału Gospodarczego pozew przeciwko TDZ POWER SE z siedzibą w Brnie, Czechy, o zapłatę 111 tys. EUR. Spółka dochodzi zwrotu zaliczki uiszczonej na poczet dostawy przez pozwanego maszyny, w związku z niezrealizowaniem przez pozwanego dostawy.

29. Ryzyko dotyczące instrumentów finansowych

Ryzyko dotyczące instrumentów finansowych

Grupa Kapitałowa narażona jest na wiele ryzyk związanych z instrumentami finansowymi. Ryzykami, na które narażona jest Grupa są:

- ryzyko rynkowe obejmujące ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko kredytowe oraz
- ryzyko płynności.

Zarządzanie ryzykiem finansowym Grupy koordynowane jest przez Spółkę dominującą, w bliskiej współpracy z Zarządami oraz dyrektorami finansowymi spółek zależnych. W procesie zarządzania ryzykiem najważniejszą wagę mają następujące cele:

- zabezpieczenie krótkoterminowych oraz średnioterminowych przepływów pieniężnych,
- stabilizacja wahań wyniku finansowego Grupy,
- wykonanie zakładanych prognoz finansowych poprzez spełnienie założeń budżetowych,
- osiągnięcie stopy zwrotu z długoterminowych inwestycji wraz z pozyskaniem optymalnych źródeł finansowania działań inwestycyjnych.

Grupa nie zawiera transakcji na rynkach finansowych w celach spekulacyjnych. Od strony ekonomicznej przeprowadzane transakcje mają charakter zabezpieczający przed określonym ryzykiem.

Ponadto Spółka dominująca wyznaczyła formalnie część instrumentów pochodnych jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych zgodnie z wymogami MSR 39 (instrumenty pochodne zabezpieczające oraz umowy kredytowe wyrażone w walucie obcej).

Poniżej przedstawiono najbardziej znaczące ryzyka, na które narażona jest Grupa.

Ryzyko rynkowe

Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe związane jest ze sprzedażą na rynki zagraniczne oraz zakupami materiałów i towarów z tychże rynków. Biorąc pod uwagę, iż wpływy w walutach obcych (szczególnie w EUR) przekraczają wypływy, Grupa podejmuje działania operacyjne zmierzające do zmniejszenia ekspozycji netto do minimalnych osiągalnych poziomów. Zarówno zakupy surowców, towarów jak i nakłady inwestycyjne analizowane są pod kątem możliwości redukcji ryzyka walutowego w Grupie.

Ponadto Grupa realizuje strategię zabezpieczania ryzyka walutowego przy wykorzystaniu dostępnych instrumentów finansowych. Głównym celem strategii jest ograniczenie zmienności przepływów pieniężnych w walucie EUR związanych z wysoce prawdopodobnymi planowanymi transakcjami sprzedaży wyrobów Grupy.

By zminimalizować ryzyko walutowe Grupa zawiera walutowe kontrakty terminowe (kontrakty forward) oraz zawiera umowy kredytowe w walucie EUR traktując ich spłatę jako naturalny hedging. Jeżeli kwoty płacone (zakup) oraz uzyskane (sprzedaż) w walucie równoważą ryzyko, Grupa nie stosuje kontraktów forward. Jeżeli transakcje zakupu oraz sprzedaży realizowane w walucie się nie równoważą, Grupa stosuje kontrakty terminowe, by osiągnąć wskazane wyżej cele zarządzania ryzykiem.

Aktywa oraz zobowiązania finansowe Grupy wyrażone w walutach obcych, przeliczone na PLN kursem zamknięcia obowiązującym na dzień bilansowy przedstawiają się następująco (bez pochodnych instrumentów finansowych):

Stan na dzień 31.12.2017 roku

	EUR	USD	CZK	Po przeliczeniu
Aktywa finansowe (+)				
Pożyczki	0	0	0	0
Pozostałe aktywa finansowe	0	0	0	0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 425	630	0	16 399
Należności handlowe oraz pozostałe należności finansowe	18 347	950	0	79 794
Zobowiązania finansowe (-)				
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	-13 638	0	0	-56 456
Leasing finansowy	-6 547	0	0	-27 307
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania finansowe	-6 125	-263	-10 694	-27 452
Ekspozycja na ryzyko walutowe razem	-4 538	1 317	-10 694	-15 022

Stan na dzień 31.12.2016 roku

	EUR	USD	CZK	SEK	Po przeliczeniu
Aktywa finansowe (+)					
Pożyczki	0	0	0	0	0
Pozostałe aktywa finansowe	0	0	0	0	0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 832	151	0	0	8 736
Należności handlowe oraz pozostałe należności finansowe	14 902	1 074	0	44	70 435
Zobowiązania finansowe (-)					
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	-9 027	0	0	0	-39 935
Leasing finansowy	-3 279	0	0	0	-14 505
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania finansowe	-2 577	-122	-5 429	0	-11 780
Ekspozycja na ryzyko walutowe razem	1 851	1 103	-5 429	44	12 951

Poniżej przedstawiono analizę wrażliwości wyniku finansowego oraz innych całkowitych dochodów w odniesieniu do aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy oraz wahań kursu EUR do PLN oraz USD do PLN.

Analiza wrażliwości zakłada wzrost lub spadek kursów EUR/PLN oraz USD/PLN o 10% w stosunku do kursu zamknięcia obowiązującego na poszczególne dni bilansowe.

Stan na dzień 31.12.2017 roku

Wpływ na wynik finansowy	EUR	USD	CZK	Razem
Wzrost kursu walutowego (+10%)	2 742	110	-175	2 677
Spadek kursu walutowego (-10%)	-2 742	-110	175	-2 677

Wpływ na inne całkowite dochody	EUR	USD	CZK	Razem
Wzrost kursu walutowego (+10%)	-2 817	10	175	-2 632
Spadek kursu walutowego (-10%)	2 817	-10	-175	2 632

Stan na dzień 31.12.2016 roku

Wpływ na wynik finansowy	EUR	USD	CZK	SEK	Razem
Wzrost kursu walutowego (+10%)	-998	112	-543	2	-1 427
Spadek kursu walutowego (-10%)	998	-112	543	-2	1 427

Wpływ na inne całkowite dochody	EUR	USD	CZK	SEK	Razem
Wzrost kursu walutowego (+10%)	-1 638	122	-543	2	-2 057
Spadek kursu walutowego (-10%)	1 638	-122	543	-2	2 057

Należy wziąć pod uwagę, że instrumenty pochodne walutowe kompensują efekt wahań kursów, a zatem przyjmuje się, że ekspozycja na ryzyko dotyczy instrumentów finansowych posiadanych przez Grupę na poszczególne dni bilansowe i jest korygowana o pozycję w instrumentach pochodnych.

Ekspozycja na ryzyko walutowe ulega zmianom w ciągu roku w zależności od wolumenu transakcji przeprowadzanych w walucie. Niemniej powyższą analizę wrażliwości można uznać za reprezentatywną dla określenia ekspozycji Grupy na ryzyko walutowe.

Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej związane jest przede wszystkim z oprocentowaniem posiadanych kredytów bankowych oprocentowanych wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę Euribor i Wibor oraz umów leasingowych pomniejszonych o stan środków pieniężnych. Grupa nie zabezpiecza się przed tym ryzykiem, jednakże prowadzi

stały monitoring sytuacji rynkowej w tym obszarze. Zmiana stóp procentowych w przypadku kredytu opartego na stawce Wibor kompensowana jest poprzez zmianę odsetek otrzymywanych od środków pieniężnych – doskonałym narzędziem do ograniczania ryzyka stóp procentowych jest stosowany w Grupie cash pooling. W ocenie Grupy ryzyko zmiany stopy procentowych jest na akceptowalnym poziomie w stosunku do rentowności prowadzonej działalności.

Poniżej przedstawiono analizę wrażliwości wyniku finansowego oraz innych całkowitych dochodów w odniesieniu do potencjalnego wahania stopy procentowej w górę oraz w dół o 1%. Kalkulację przeprowadzono na podstawie zmiany średniej stopy procentowej obowiązującej w okresie o (+/-) 1% oraz w odniesieniu do aktywów oraz zobowiązań finansowych wrażliwych na zmianę oprocentowania tj. oprocentowanych zmienną stopą procentową.

Stan na dzień 31.12.2017 roku

	wpływ na wynik	wpływ na inne dochody całkowite
Spadek stopy procentowej (-1%)	460	217
Wzrost stopy procentowej (+1%)	-1 303	-1 006

Stan na dzień 31.12.2016 roku

	wpływ na wynik	wpływ na inne dochody całkowite
Spadek stopy procentowej (-1%)	929	926
Wzrost stopy procentowej (+1%)	-929	-926

Analiza wrażliwości na ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe w Grupie jest na niskim poziomie ze względu na stosowanie działań mających na celu zminimalizowanie kwoty trudnych należności. Przed rozpoczęciem współpracy z potencjalnym klientem Spółki Grupy analizują kondycje i wiarygodność finansową klienta np. poprzez korzystanie z usług wywiadowni gospodarczych. Na początku współpracy Grupa wykorzystuje także inne instrumenty w celu ograniczenia ryzyka kredytowego, tj. m.in.: akredytywa, przedpłata dla nowych klientów, limity kredytowe dla klientów o dłuższym okresie współpracy. Ryzyko to jest również ograniczone w Grupie ze względu na dywersyfikację sprzedaży pod względem liczby klientów i obszarów sprzedaży.

Maksymalna ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe określana jest poprzez wartość bilansową następujących aktywów finansowych:

	31.12.2017	31.12.2016
Pożyczki	480	846
Należności handlowe oraz pozostałe należności finansowe	117 890	98 186
Pochodne instrumenty finansowe	2 424	240
Papiery dłużne	0	0
Jednostki funduszy inwestycyjnych	0	0
Pozostałe klasy pozostałych aktywów finansowych	105	105
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	41 365	43 798
Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń	7 551	2 575
Ekspozycja na ryzyko kredytowe razem	169 815	145 750

Grupa w sposób ciągły monitoruje zaległości klientów oraz wierzycieli w regulowaniu płatności, analizując ryzyko kredytowe indywidualnie lub w ramach poszczególnych klas aktywów określonych ze względu na ryzyko kredytowe (wynikające np. z branży, regionu lub struktury odbiorców). Ponadto w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa dokonuje transakcji z kontrahentami o potwierdzonej wiarygodności.

W ocenie Zarządu Spółki dominującej powyższe aktywa finansowe, które nie są zaległe oraz objęte odpisem z tytułu utraty wartości na poszczególne dni bilansowe, uznać można za aktywa o dobrej jakości kredytowej. Z tego też względu Grupa nie ustanawiała zabezpieczeń oraz innych dodatkowych elementów poprawiających warunki kredytowania.

Analizę należności jako najistotniejszej kategorii aktywów narażonych na ryzyko kredytowe, pod kątem zalegania oraz strukturę wiekową należności zaległych nie objętych odpisem przedstawiają poniższe tabele:

Stan na dzień 31.12.2017 roku

	Należności handlowe	Pozostałe należności finansowe	Razem
do 1 miesiąca	18 501	6 132	24 633
od 1 do 6 miesięcy	7 848	3	7 851
od 6 do 12 miesięcy	1 943	0	1 943
powyżej roku	600	0	600
Zaległe należności finansowe	28 892	6 135	35 027

Stan na dzień 31.12.2016 roku

	Należności handlowe	Pozostałe należności finansowe	Razem
do 1 miesiąca	11 363	0	11 363
od 1 do 6 miesięcy	4 456	0	4 456
od 6 do 12 miesięcy	1 115	0	1 115
powyżej roku	0	0	0
Zaległe należności finansowe	16 934	0	16 934

W odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług, Grupa nie jest narażona na ryzyko kredytowe w związku z pojedynczym znaczącym kontrahentem lub grupą kontrahentów o podobnych cechach. W oparciu o historycznie kształtujące się tendencje zalegania z płatnościami, zaległe należności nie objęte odpisem nie wykazują znacznego pogorszenia jakości - większość z nich mieści się w przedziale do miesiąca i nie zachodzą obawy co do ich ściągальności.

Ryzyko kredytowe środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, rynkowych papierów wartościowych oraz pochodnych instrumentów finansowych uznawane jest za nieistotne ze względu na wysoką wiarygodność podmiotów będących stroną transakcji, do których należą przede wszystkim banki.

Analiza wrażliwości na ryzyko płynności

Grupa Kapitałowa jest narażona na ryzyko utraty płynności tj. zdolności do terminowego regulowania zobowiązań finansowych. Grupa zarządza ryzykiem płynności poprzez monitorowanie terminów płatności oraz zapotrzebowania na środki pieniężne w zakresie obsługi krótkoterminowych płatności (transakcje bieżące monitorowane w okresach tygodniowych) oraz długoterminowego zapotrzebowania na gotówkę na podstawie prognoz przepływów pieniężnych aktualizowanych w okresach miesięcznych. Zapotrzebowanie na gotówkę porównywane jest z dostępnymi źródłami pozyskania środków (w tym zwłaszcza poprzez ocenę zdolności pozyskania finansowania w postaci kredytów) oraz konfrontowane jest z inwestycjami wolnych środków.

Ryzyko to jest ograniczone również faktem, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę ma charakter stały jak również przychody ze sprzedaży nie wykazują zbytnich wahań w cyklu miesięcznym w ciągu roku. Grupa posiada także dostęp do linii kredytowej (cash pooling) oraz na bieżąco monitoruje bieżące i przyszłe przepływy pieniężne (cotygodniowe raporty zarządcze każdej ze spółek w tym zakresie).

Na dzień bilansowy zobowiązania finansowe Grupy mieściły się w następujących przedziałach terminów wymagalności:

Stan na dzień 31.12.2017 roku

	do 6 m-cy	6 do 12 m-cy	1 do 3 lat	3 do 5 lat	powyżej 5 lat	Zobowiązania wartość bilansowa
Kredyty w rachunku kredytowym	15 448	16 080	45 101	9 919	0	86 548
Kredyty w rachunku bieżącym	17 776	0	0	0	0	17 776
Pożyczki	136	0	0	0	0	136
Dłużne papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0
Leasing finansowy	4 108	4 338	15 492	4 335	28	28 301
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania finansowe	78 200	0	0	62	24	78 286
Ekspozycja na ryzyko płynności razem	115 668	20 418	60 593	14 316	52	211 047

Stan na dzień 31.12.2016 roku

	do 6 m-cy	6 do 12 m-cy	1 do 3 lat	3 do 5 lat	powyżej 5 lat	Zobowiązania wartość bilansowa
Kredyty w rachunku kredytowym	9 979	6 628	32 615	7 032	1 508	57 762
Kredyty w rachunku bieżącym	11 697	4 027	2 268	1 134	0	19 126
Pożyczki	101	29	35	1 919	0	2 084
Dłużne papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0
Leasing finansowy	2 248	2 186	6 922	3 106	556	15 018
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania finansowe	56 605	10 534	1 421	1 216	1 094	70 870
Ekspozycja na ryzyko płynności razem	80 630	23 404	43 261	14 407	3 158	164 860

W tabeli wykazano wartość umowną zobowiązań, bez uwzględnienia skutków dyskonta w związku z wyceną zobowiązań według zamortyzowanego kosztu. W przypadku instrumentów pochodnych rozliczanych w kwotach brutto, w tabeli zaprezentowano kwoty brutto.

Na poszczególne dni bilansowe Grupa Kapitałowa posiadała ponadto wolne limity kredytowe w rachunkach bieżących w następującej wartości:

	31.12.2017	31.12.2016
Przyznane limity kredytowe	26 100	43 800
Wykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	17 776	22 222
Wolne limity kredytowe w rachunku bieżącym	8 324	21 578

30. Zarządzanie kapitałem

Grupa Kapitałowa zarządza kapitałem w celu zapewnienia zdolności kontynuowania działalności przez Grupę oraz zapewnienia oczekiwanej stopy zwrotu dla akcjonariuszy i innych podmiotów zainteresowanych kondycją finansową Grupy.

Grupa monitoruje poziom kapitału na podstawie wartości bilansowej kapitałów oraz pomniejszonych o kapitał z wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne. Na podstawie tak określonej kwoty kapitału, Grupa oblicza wskaźnik kapitału do źródeł finansowania ogółem. Grupa zakłada utrzymanie tego wskaźnika na poziomie nie niższym niż 0,5.

Ponadto by monitorować zdolność obsługi długu, Grupa oblicza wskaźnik długu (tj. zobowiązań z tytułu leasingu, kredytów, pożyczek i innych instrumentów dłużnych) do EBITDA (wynik z działalności operacyjnej skorygowany o koszty amortyzacji). Grupa zakłada utrzymanie wskaźnika długu do EBITDA na poziomie nie wyższym niż 3,5.

Zarówno Grupa jak i Spółka dominująca nie podlegają zewnętrznym wymogom kapitałowym.

W okresie objętym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym przedstawione wyżej wskaźniki kształtowały się na następującym poziomie:

dane w tys. PLN	2017	2016
<i>Kapitał:</i>		
Kapitał własny	418 121	409 386
Pożyczki podporządkowane otrzymane od właściciela		
Kapitał z aktualizacji wyceny (-)	-2 688	1 473
Kapitał	415 433	410 859
<i>Źródła finansowania ogółem:</i>		
Kapitał własny	418 121	409 386
Kredyty, pożyczki inne instrumenty dłużne	104 324	73 547
Leasing finansowy	28 273	15 019
Źródła finansowania ogółem	550 718	497 952
Wskaźnik kapitału do źródeł finansowania ogółem	0,75	0,83
<i>EBITDA</i>		
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	55 868	56 459
Amortyzacja	26 878	23 525
EBITDA	82 746	79 984
<i>Dług:</i>		
Kredyty, pożyczki inne instrumenty dłużne	104 324	73 547
Leasing finansowy	28 273	15 019
Dług	132 597	88 566
Wskaźnik długu do EBITDA	1,60	1,11

We wszystkich okresach wskaźniki mieściły się na zakładanych przez Grupę poziomach i uzgodnionych kowenantach ustalonych z bankami finansującymi Grupę.

31. Pozostałe informacje

31.1 Sytuacja finansowa Techmadex S.A.

Grupa Kapitałowa Techmadex w latach 2016 oraz 2017 zanotowała straty netto przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej w kwotach odpowiednio 3.815 tys. PLN oraz 4.446 tys. PLN. W ocenie Zarządu Techmadex pogorszenie sytuacji finansowej oraz poniesione straty nie stanowią zagrożenia kontynuacji działalności Zarząd Techmadex podjął działania zmierzające do poprawy sytuacji finansowej oraz wyników Grupy Kapitałowej Techmadex między innymi poprzez pozyskanie nowych kontraktów oraz ograniczenie kosztów stałych. Szerzej sytuacja Grupy Kapitałowej Techmadex została opisana w nocie 4.2 skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Techmadex S.A. sporządzonym na dzień 31 grudnia 2017 (dokument publicznie dostępny min. na stronie internetowej Techmadex.)

31.2 Wynagrodzenia Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej Spółki dominującej

Wynagrodzenia	01.01. do 31.12.2017	01.01. do 31.12.2016
Zarząd	1 810	2 252
Rada Nadzorcza	750	703

31.3 Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Audytorem Mangata Holding S.A. jest Deloitte Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. (do dnia 18 marca 2018 roku Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.), z którym w dniu 9 czerwca 2017 roku została zawarta umowa o przeprowadzenie przeglądu półrocznego sprawozdania finansowego (jednostkowego oraz skonsolidowanego) oraz badania rocznego sprawozdania finansowego za 2017 rok (jednostkowego oraz skonsolidowanego). Wyboru podmiotu uprawnionego dokonała Rada Nadzorcza Spółki w dniu 17 maja 2016 roku.

Deloitte Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. z siedzibą w Warszawie, Aleja Jana Pawła II 22 wpisana jest na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod nr 73. Spółka korzystała wcześniej z usług ww. podmiotu w zakresie przeglądu półrocznego i badania rocznego w latach 2000-2002 oraz w latach 2013 -2016.

Wynagrodzenie audytora z poszczególnych tytułów wyniosło (dane dotyczą Grupy Kapitałowej jako całość):

	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Badanie rocznych sprawozdań finansowych	215	223
Przegląd sprawozdań finansowych	53	48
Doradztwo podatkowe	0	0
Pozostałe usługi	0	16
Razem wynagrodzenie audytora	268	287

Sprawozdania finansowe dwóch spółek zależnych za rok 2017 były badane przez Mazars Audyt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, ul. Piękna 18. Wynagrodzenie audytora za badanie dwóch spółek zależnych wyniosło łącznie 58 tys. PLN (0 tys. PLN w 2016 roku).

31.4 Zatrudnienie

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w podziale na poszczególne grupy zawodowe oraz rotacja pracowników kształtowały się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016
Pracownicy umysłowi	472	459
Pracownicy fizyczni	1 507	1 449
Przeciętne zatrudnienie	1 979	1 908

32. Zdarzenia po dniu bilansowym

Po dniu bilansowym nie wystąpiły istotne zdarzenia, inne niż opisane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, które wymagałyby ujawnienia.

33. Zatwierdzenie do publikacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzone za rok zakończony 31 grudnia 2017 zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Spółki dominującej w dniu 3 kwietnia 2018 roku.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

<i>Data</i>	<i>Imię i Nazwisko</i>	<i>Funkcja</i>	<i>Podpis</i>
3 kwietnia 2018	Leszek Jurasz	Prezes Zarządu
3 kwietnia 2018	Kazimierz Przełomski	Wiceprezes Zarządu

Podpisy osoby odpowiedzialnej za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

<i>Data</i>	<i>Imię i Nazwisko</i>	<i>Podpis</i>
3 kwietnia 2018	Mariusz Jaszczyk